

**НАРОДНА СКУПШТИНА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

**ЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ЗА 2016. ГОДИНУ**

Бања Лука, децембар 2015. године

1. УВОД

Израда Економске политике Републике Српске за 2016. годину предвиђена је Програмом рада Народне скупштине Републике Српске за 2015. годину („Службени гласник Републике Српске“, број 31/15) и представља документ који дефинише циљеве економске политике и основне секторске политике Владе Републике Српске у 2016. години. Уједно, сагледава макроекономска кретања у међународном окружењу и Републици Српској, њихов међусобни утицај, те даје пројекције макроекономских показатеља за идућу годину. У изради Економске политике учествују сва министарства и институције Републике Српске у складу са својим надлежностима, док Министарство финансија има улогу да усклађује поједине политике са могућношћу њиховог финансирања и предлаже је Влади, а Влада Народној скупштини Републике Српске.

Оквир за израду Економске политике Републике Српске за 2016. годину представљају политике Владе Републике Српске, дефинисане Реформском агендом за период 2016–2018. година и Акционим планом Републике Српске који су усаглашени са Европском унијом и међународним финансијским институцијама. Уједно, при изради Економске политике за 2016. годину, узети су у обзир позитивни законски, подзаконски и други прописи, постојеће политике, те њихове измјене.

Економску политику Републике Српске за 2016. годину прати Акциони план за реализацију Економске политике Републике Српске за 2016. годину, у коме су јасно дефинисане све активности, носиоци активности и рокови за њихову реализацију. Извршење Акционог плана за реализацију Економске политике Републике Српске за 2016. годину разматраће Влада Републике Српске најмање два пута годишње.

2. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА

2.1. МЕЂУНАРОДНО ЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ

Према извјештају ММФ-а из октобра 2015. године, World Economic Outlook (WEO), у којем се анализирају глобална економска кретања, пројекција глобалног раста износи 3,1%.

Табела 2.1: Преглед пројекција ММФ-а, ажурирано у октобру 2015.

	Пројекције			
	2013	2014	2015	2016
Реални раст БДП-а, %				
Свијет	3,4	3,4	3,1	3,6
Развијене економије	1,4	1,8	2,0	2,2
САД	2,2	2,4	2,6	2,8
Евро зона	-0,5	0,9	1,5	1,6
Земље у развоју	5,0	4,6	4,0	4,5
Европска унија	0,1	1,5	1,9	1,9
Европске земље у развоју	2,9	2,8	3,0	3,0
Раст свјетске трговине (робе и услуге), %	3,5	3,3	3,2	4,1
Раст цијене нафте, у доларима, годишње промјене, %	-0,9	-7,5	-46,4	-2,4
Потрошачке цијене				
Развијене земље	1,4	1,4	0,3	0,2
Земље у развоју	5,9	5,1	5,6	5,1

Извор: ММФ, World Economic Outlook, Update October 2015.

Слабији опоравак у 2015. и 2016. години (у односу на раније пројекције) углавном је резултат утицаја глобалних фактора (висок јавни и приватни дуг, слабост финансијског сектора, низак ниво инвестиција, ниска стопа раста продуктивности рада, демографске транзиције, пад цијена сировина и сл.) који истовремено представљају и ризике за остваривање пројектованог раста. Према истим пројекцијама, привредни раст у Евро зони износи 1,5% у 2015. и 1,6% у 2016. години, а у Европској унији 1,9% у 2015. и 2% у 2016. години. За Европске

земље у развоју¹ пројектован је раст од 3% у 2015. и 2016. години. Према мишљењу ММФ-а, регион Југоисточне Европе је имао користи од нижих цијена нафте и постепеног опоравка у Евро зони, али је с друге стране био погођен стањем у Русији и под утицајем повишеног корпоративног дуга.

Табела 2.2: Европска економска предвиђања за ЕУ, јесен 2015.

Пројекције за ЕУ	2013	2014	2015	2016
Реални раст БДП (% г/г)	0,2	1,4	1,9	2,0
Инфлација (% г/г)	1,5	0,6	0,0	1,1
Незапосленост (%)	10,9	10,2	9,5	9,2
Биланс буџета (% БДП)	-3,3	-3,0	-2,5	-2,0
Укупни јавни дуг (% БДП)	87,3	88,6	87,8	87,1
Биланс текућег рачуна (% БДП)	1,5	1,6	2,2	2,2

Новембар 2015, Европска комисија

Слично претходном, према пројекцијама Европске комисије из новембра 2015. године² очекује се наставак благог економског опоравка у наредном периоду, упркос бројним изазовима у глобалној економији. Наиме, и поред пада цијена нафте и слабљења вриједности евра, економски опоравак у 2015. години је био присутан у готово свим земаљама чланицама ЕУ, али је остао слабијег

интензитета. Очекивани реални раст БДП-а у Евро зони износи 1,6% у 2015. години, до 1,8% у 2016. години, док се за ЕУ очекује раст од 1,9% у 2015. до 2% у 2016. години.

2.2. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

На основу кретања макроекономских показатеља Републике Српске у претходном периоду и у периоду јануар–септембар 2015. године, привредних активности у Републици Српској и земљама окружења, започетих активности и планираних политика Владе Републике Српске, израђене су процјене и пројекције кретања макроекономских показатеља Републике Српске за 2015. и 2016. годину.

Табела 2.3: Процјене макроекономских показатеља за 2015. и пројекције за 2016. годину³

О П И С	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БДП у милионима КМ – номинални	8.682	8.585	8.761	8.847	8.873	9.135
Број становника – у милионима	1,43	1,43	1,43	1,42	1,42	1,42
БДП по становнику у КМ	6.073	6.006	6.146	6.225	6.256	6.454
% раста БДП-а, номинално	4,4%	-1,1%	2,1%	1,0%	0,3%	2,9%
% раста БДП-а, реално	0,8%	-1,1%	1,9%	0,2%	1,4%	2,4%
Инфлација – годишња стопа	3,9%	2,1%	0,0%	-1,2%	-1%	0,5%
Просјечне нето плате у КМ	809	818	808	825	833	842
Увоз у милионима КМ	4.578	4.488	4.558	4.946	4.575	4.777
Раст увоза у %	13,0%	-2%	1,6%	8,5%	-7,5%	4,4%
Извоз у милионима КМ	2.561	2.375	2.604	2.692	2.613	2.744
Раст извоза у %	17,6%	-7,3%	9,7%	3,4%	-2,9%	5,0%
Покривеност увоза извозом у %	55,9%	52,9%	57,1%	54,4%	57,1%	57,4%
Стопа незапослености %	24,5%	25,6%	27,0%	25,7%	25,2%	24,7%

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске (2011–2014), процјена (2015) и пројекција (2016) Министарства финансија Републике Српске

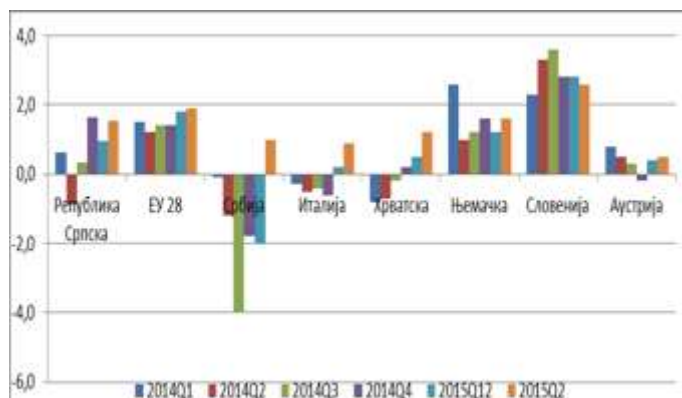
¹ Европске земље у развоју обухватају: Србију, Хрватску, Бугарску, Мађарску, Пољску, Румунију и Турску, укључујући Албанију, Босну и Херцеговину, Косово, Македонију и Црну Гору.

² 2015 Autumn Economic Forecast of the European Commission

³ Напомена: С обзиром на то да су званични показатељи БДП-а, у случају БиХ према Агенцији за статистику БиХ засновани на производном приступу, Министарство финансија Републике Српске као полазну основу за процјену узима податке о годишњем БДП-у, као и кварталне процјене за 2014. годину, засноване на производном приступу, а које препоручују и овлаштене институције Републике Српске и Босне и Херцеговине.

Иако је Република Српска, у 2014. години два пута била погођена поплавама (у мају и у августу), остварен је реални раст БДП-а од 0,2%. Поред лоше хидрометеоролошке ситуације, на привредна кретања је утицало и смањење цијене нафте и хране на свјетском тржишту, те излазак Евро зоне из рецесије. Остварене стопе реалног раста БДП-а у прва два квартала 2015. године, износиле су: 0,9% и 1,5%, респективно⁴, чему је допринио наставак дефлаторних притисака, опоравак у Евро зони и земљама региона, те раст у областима индустријске производње и грађевинарства.

Графикон 2.1: Реалне стопе раста БДП-а квартално (К/К₋₄) – поређење Република Српска, ЕУ 28 и земље у које Република Српска највише извози

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, EUROSTAT (недесезонирани подаци)

Кварталне стопе раста БДП-а за ЕУ⁽²⁸⁾, у 2014. години, су износиле 1,5%, 1,2%, 1,4% и 1,4%, а у прва два квартала 2015. године 1,8% и 1,9%. Подаци на Графикону 2.1⁵ показују да земље најзначајнији спољнотрговински партнери Републике Српске остварују позитивна привредна кретања. Имајући у виду кретања у региону и у Републици Српској (поплаве у 2014. години, сушу у 2015. години, наставак дефлаторних притисака, те планиране активности у Републици Српској) процијењени реални раст БДП-а у 2015. години износи 1,4%. У наредном периоду се, услед постепеног јачања привредног раста и запослености у окружењу, очекује раст извоза и домаће тражње која се дијелом

финансира дознакама из иностранства. У 2016. години, очекује се наставак привредног раста са реалним растом БДП-а од 2,4%.

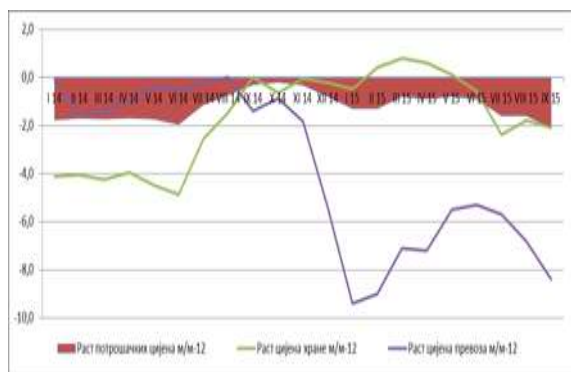
Просјечна стопа дефлације у Републици Српској (мјерена индексом потрошачких цијена CPI), у 2014. години износила је 1,2%, док је у периоду јануар–септембар 2015. године износила 1,3%. Ово указује на наставак дефлаторних притисака услед пада цијена нафте и хране на свјетском тржишту. Тако је највећи пад цијена евидентан у одјељцима Храна и безалкохолна пића (-2,9%) и Превоз (-1,2%), уз чињеницу да у спољнотрговинској размјени Република Српска има значајан трговински дефицит у овим категоријама робе. На Графикону 2.2 види се утицај промјене цијена хране и превоза на укупан ниво цијена у Републици Српској у 2014. и девет мјесеци 2015. године⁶. Процјењује се да ће просјечна стопа дефлације у 2015. години износити око 1%, док се у Евро зони очекује инфлација од 0,1%.

⁴ Процијењени подаци Републичког завода за статистику Републике Српске.

⁵ Извор: EUROSTAT, Statistic Database, недесезонирани (ESA 2010), подаци преузети 29. 10. 2015.

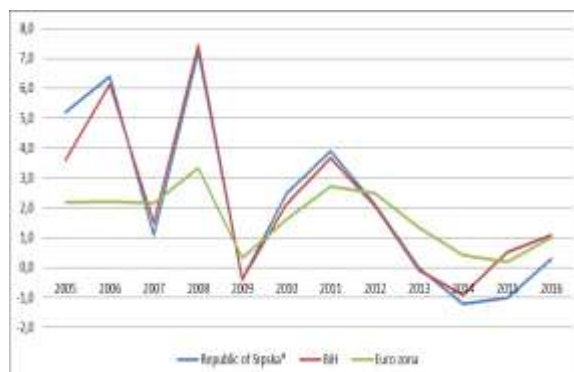
⁶ Промјене су изражене годишњим стопама (пореди се одређени мјесец са истим мјесецем претходне године).

Графикон 2.2: Утицај промјене цијена хране и превоза на укупан ниво цијена у Републици Српској у 2014. и 2015.

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

Графикон 2.3: Поређење просјечних годишњих стопа инфлације у Републици Српској, Босни и Херцеговини и Евро зони

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, MMF

У пројекцијама за наредне године, позитивна стопа базне инфлације указује на позитивне стопе раста цијена робе и услуга које нису предмет трговине са иностранством. С друге стране, међународне институције предвиђају задржавање цијена нафте и хране на ниском нивоу и у 2016. години, али због опоравка у развијеним земљама очекује се скроман раст цијена, тако да пројектована инфлација у Евро зони износи 1%. Имајући у виду наведено, процјењује се да ће у 2016. години у Републици Српској инфлација износити 0,5%.

Остварен раст индустријске производње, у 2014. години, од 0,7% у највећој мјери је резултат раста у области Прерађивачка индустрија (5%), док је пад забиљежен у областима Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација (-9,0%) и Вађење руда и камена (-3,3%). У периоду јануар–септембар 2015. године стопа раста износила је 3,8%, чему је допринијело повећање производње у областима: Производња и снабдијевање ел. енергијом... (2,9%), Вађење руда и камена (13,9%) и Прерађивачка индустрија (2,2%). Овакво кретање индустријске производње указује на повећање привредне дјелатности у 2015. години. Имајући у виду очекивана позитивна кретања у окружењу и њихов утицај на привреду у Републици Српској, као и то да је индустријска производња у Републици Српској у значајној мјери извозно оријентисана, у наредном периоду се очекује позитивно кретање стопе раста индустријске производње (3% до 5%).

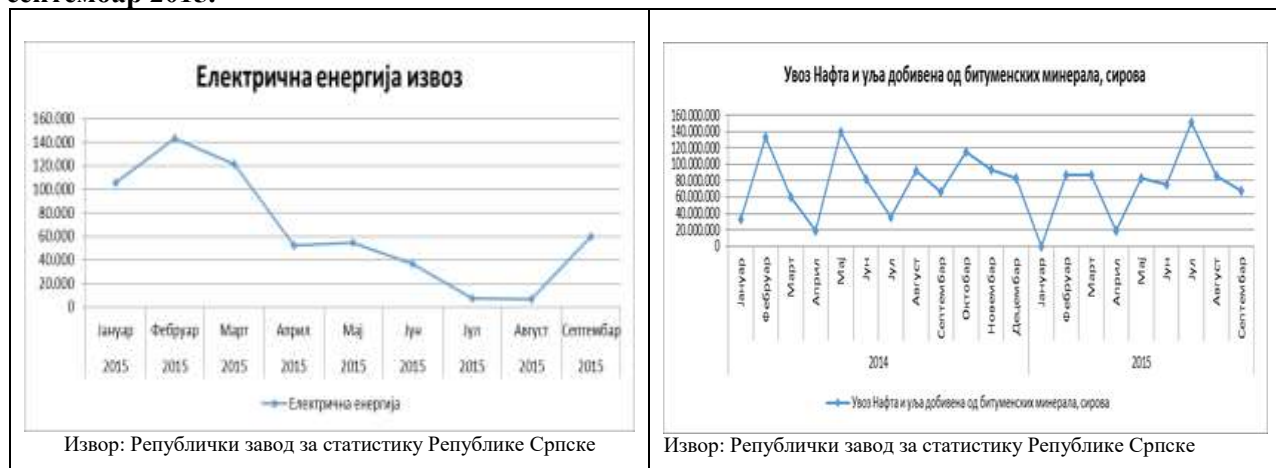
Просјечна нето плата у Републици Српској у 2014. години износила је 825 КМ, што је, у односу на 2013. годину, номинално повећање од 2,1%, а реално 3,3% имајући у виду дефлацију. У периоду јануар–септембар 2015. године, просјечна плата износила је 832 КМ и процјењује се да ће на годишњем нивоу износити 833 КМ. У 2016. години се очекује благи раст нето плата на ниво од 842 КМ.

У 2014. години, анкетна стопа незапослености се смањила (за 1,3 процентна поена) на ниво од 25,7%, док се број незапослених смањио за 3,6%. У периоду јануар–септембар 2015. године, број незапослених се додатно смањио за 4,2%, те је остварен благи пад анкетне стопе незапослености (за 0,5 процентних поена) на ниво од 25,2%. Очекује се наставак овог тренда, тако да за 2016. годину пројектована стопа незапослености износи 24,7%.

Обим спољнотрговинске размјене у 2014. години износио је 7,6 милијарди КМ и у поређењу са претходном годином већи је за 6,7%, док је покривеност увоза извозом износила 54,4%. Раст извоза износио је 3,4%, док је раст увоза износио 8,5%, чему је углавном допринијело повећање извоза и увоза у области Прерађивачка индустрија, која у укупној структури увоза и извоза учествује са око 70% до 80%. У периоду јануар–септембар 2015. године обим спољнотрговинске размјене је смањен за 7,1%, што је резултат смањења извоза од 4,1% и смањења увоза од 8,7%, док покривеност извоза увозом износи 58,9%. Паду извоза значајно је допринио пад извоза у областима: Нафта и уља добијена од битумених

минерала, осим сирових (-57,2%), Електрична енергија (-45,7%) и Огревно дрво (-20%)⁷. Паду увоза највише је допринио пад увоза сирове нафте из Русије (-33,7%) која значајно учествује у структури увоза са 15,1% (5,7 процентних поена мање у односу на исти период 2014. годину), а самим тим и на кретање увоза. Процјена је да ће на годишњем нивоу смањење извоза износити 2,9%, а увоза 7,5%.

Графикон 2.4. Кретање извоза електричне енергије и увоза сирове нафте у периоду јануар–септембар 2015.

У 2016. години почиње са радом ТЕ Станари, тако да је план производње електричне енергије већи за 27,8% у односу на планирану производњу за 2015. годину. Поред наведеног, а у складу са предвиђеним побољшањем привредне активности у земљама са којима Република Српска остварује значајну спољнотрговинску размјену и очекиваним растом извозне тражње, за 2016. годину су пројектоване стопе раста извоза 5%, увоза 4,4%, док је пројектована покривеност извоза увозом 57,4%.

Основни ризици за остварење пројекција тичу се (не)остварења наведених претпоставки из окружења, неизвјесност кретања цијена на свјетском тржишту, елементарне непогоде, као и изостанак планираних инвестиционих улагања.

Инвестиционе активности у привреди биће један од значајних покретача привредног раста у наредном периоду. Стратешке области у које ће се највише улагати су саобраћајна инфраструктура, сектор пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и енергетика.

Према Извјештају о инвестицијама у свијету (од 24. јуна 2015. године) кретања страних улагања у 2014. години забиљежила су већи пад од очекиваног, тако да је на глобалном нивоу дошло до пада страних улагања у односу на 2013. годину у износу од 16% у односу на очекиваних 8%. Развијене земље биљеже пад од 28% у односу на очекиваних 14%, док земље у развоју биљеже раст у износу од 2% у односу на очекиваних 4%. Земље у транзицији су оствариле пад од 48,3%, што је близу очекиваног пада. Када је у питању Југоисточна Европа, према UNCTAD Извјештају о инвестицијама у свијету за 2014. годину, можемо уочити да скоро ниједна земља није достигла ниво страних улагања прије избијања свјетске финансијске кризе 2008. године.

Према подацима Централне банке БиХ, у 2014. години, остварена директна страна улагања компанија са сједиштем у Републици Српској износе 379,1 милиона КМ, што је готово 2,5 пута више него у 2013. години, када су улагања била 152,6 милиона КМ.

⁷ За 2015. годину планирано је смањење производње електричне енергије због ревитализације агрегата Г1 у хидроелектрани Дубровник. Карактеристика електроенергетског система Републике Српске је да више од 50% производње електричне енергије потиче из двије термоелектране, тако да приликом непланског застоја у њиховом раду долази до значајног поремећаја у производњи. Република Српска располаже билансним вишковима електричне енергије који се крећу 20% до 30% укупне производње на годишњем нивоу.

Јавни дуг Републике Српске, који обухвата унутрашњи и спољни дуг буџета Републике, унутрашњи и спољни дуг јединица локалне самоуправе, те унутрашњи дуг фондова социјалне сигурности и Универзитетског клиничког центра Бања Лука на дан 31. децембар 2014. године је износио 4.090,6 милиона КМ, док је процјена за крај 2015. године 4.357,4 милиона КМ. Укупан дуг Републике Српске, који поред јавног дуга обухвата и спољни дуг јавних предузећа и ИРБ РС, на дан 31. децембар 2014. године је износио 5.055,2 милиона КМ, док је процјена за крај 2015. године 5.351,4 милиона КМ.

Табела 2.4. Укупан и јавни дуг Републике Српске на дан 31. децембар 2014. и процјена за 2015. годину

Стање дуга		31. 12. 2014.	крај 2015.	Индекс	31. 12. 2014.	крај 2015.
		у милионима КМ			% у укупном дугу	
1	Спољни дуг:	2.887,2	3.167	109,7	57,1%	59,2%
	1.1. Републике Српске (буџета)	1.859,1	2.093,8	112,6	36,8%	39,1%
	1.2. јединица локалне самоуправе	63,5	79,3	124,9	1,3%	1,5%
	1.3. јавних предузећа и ИРБ-а	964,7	993,9	103	19,1%	18,6%
2	Унутрашњи дуг:	2.168	2.184,4	100,8	42,9%	40,8%
	2.1. Републике Српске (буџета)	1.528	1.572,8	102,9	30,2%	29,4%
	2.2. јединица локалне самоуправе	330,4	255,6	77,4	6,5%	4,8%
	2.3. фондова социјалне сигурности и КБЦ	309,7	356,0	114,9	6,1%	6,7%
3	Дуг Републике Српске (буџета) (1.1 + 2.1)	3.387	3.666,6	108,3	67,0%	68,5%
4	Дуг јединица локалне самоуправе (1.2 + 2.2)	393,8	334,9	85	7,8%	6,3%
5	Дуг фондова социјалне сигурности и КБЦ (2.3)	309,7	356	114,9	6,1%	6,7%
6	Дуг јавних предузећа и ИРБ (1.3)	964,7	993,9	103	19,1%	18,6%
7	ЈАВНИ ДУГ (3 + 4 + 5)	4.090,6	4.357,4	106,5	80,9%	81,4%
8	УКУПАН ДУГ (3 + 4 + 5 + 6)	5.055,2	5.351,4	105,9	100%	100%

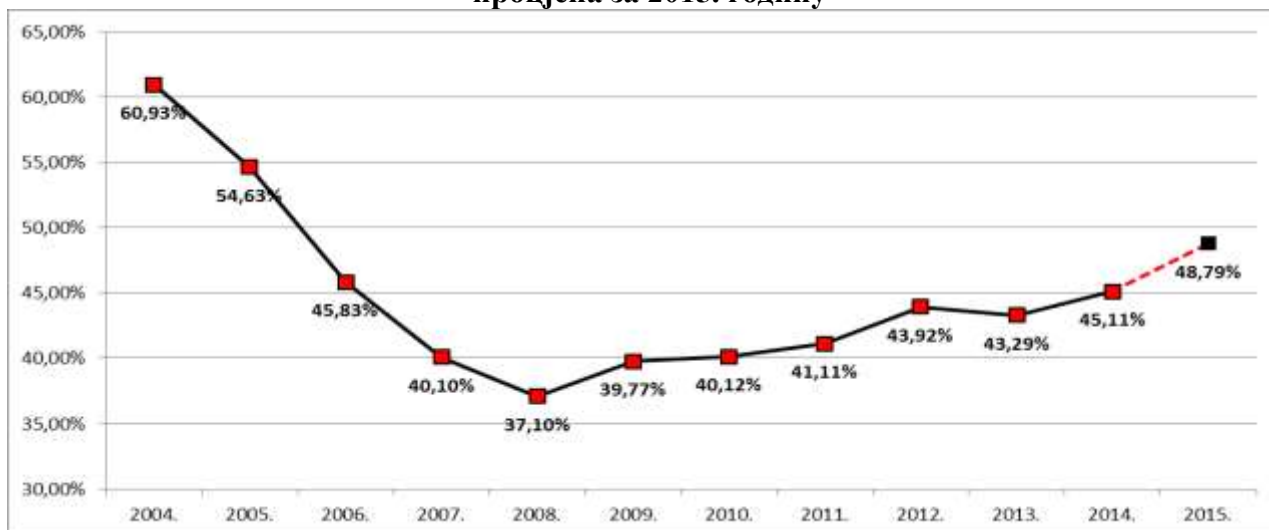
Извор: Министарство финансија Републике Српске

Према томе, учешће јавног дуга у БДП-у на крају 2015. године износиће 48,8% БДП-а (Графикон 2.5), док ће укупан дуг Републике Српске износити 60%⁸ БДП-а. Ако погледамо на којим позицијама ће доћи до значајнијег раста дуга у 2015. години у односу на 2014. годину, видимо да је то спољни дуг Републике Српске (буџета) и јединица локалне самоуправе, те унутрашњи дуг фондова социјалне сигурности. Повећање задужења у 2015. години резултат је прије свега депресијације КМ у односу на друге валуте, те инвестиционе активности Републике Српске (санација штете од поплава, улагање у здравствени и образовни сектор, стамбено збрињавање избјеглих и расељених лица итд.). Према процјенама Министарства финансија Републике Српске, учешће јавног дуга у БДП-у у Републици Српској у 2016. години ће износити 48,5%⁹ БДП-а.

⁸ У процјенама индикатора за јавни (48,8% БДП-а) и укупан дуг (60,0% БДП-а) за 2014. годину нису укључени кредити намијењени за финансирање санације штете из Јединственог регистра штета – по Закону о задуживању дугу и гаранцијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12 и 52/14) кредити се изузимају из ограничења која су прописана за укупан (60%) и јавни дуг Републике Српске (55%).

⁹ Исто као под 10.

Графикон 2.5. Јавни дуг Републике Српске (% БДП-а) у периоду 2004–2014. година и процјена за 2015. годину

Циљеви управљања дугом у наредном периоду су: обезбјеђење финансирања потребног за измирење буџетских обавеза, обезбјеђење финансирања потребног за развој инфраструктуре и здравства, као и санирање посљедица и заштита од поплава Републике Српске, прибављање средстава уз минимални ризик и трошак, узевши у обзир ограниченост финансијских извора, као и потребу јачања домаћег тржишта хартија од вриједности.

3. РЕФОРМСКЕ ОБЛАСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2016. ГОДИНИ

Основни програмски циљ Републике Српске одувјек је био јака, стабилна, демократска и просперитетна Република Српска, са надлежностима које су јој верификоване Дејтонским споразумом, отворена према свијету и институцијама које могу да одговоре потребама свих њених грађана. На основу јасног програмског циља, детаљне анализе стања по свим областима, Програма рада Владе за период 2014–2018. година, те политика Владе Републике Српске, дефинисаних Реформском агендом за период 2016–2018. година и Акционим планом Републике Српске који су усаглашени са Европском унијом и међународним финансијским институцијама, кључне реформске области Владе Републике Српске за 2016. годину базирају се на пет реформских стубова:

- 1) Стабилан привредни раст,**
- 2) Фискална одрживост,**
- 3) Социјална сигурност,**
- 4) Владавина права и**
- 5) Европске интеграције.**

4. ПОЛИТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2016. ГОДИНИ ПО ОБЛАСТИМА РЕФОРМЕ

Стабилан привредни раст базираће се на опоравку привреде и унапређивању пословне климе и конкурентности. Осигурање одрживог, ефикасног и континуираног привредног раста, уз јачање административних капацитета и повећање ефикасности јавних институција на свим нивоима, створиће простор за повећање и боље усмјеравање социјалних давања, те створити повољније и социјално праведније окружење. Напори у смислу осигурања фискалне и финансијске одрживости ће бити ојачани мјерама за јачање владавине права и борбе против корупције. Уједно, све наведене политике Владе Републике Српске помоћи ће европском путу Републике Српске.

У наставку слиједи преглед кључних политика у 2016. години, по сваком од наведених реформских стубова и области.

4.1. СТАБИЛАН ПРИВРЕДНИ РАСТ

Стабилан привредни раст засниваће се на сљедећим реформским областима:

- 1. опоравак привреде и**
- 2. унапређивање пословне климе и конкурентности**

4.1.1. Опоравак привреде

Потреба покретања процеса опоравка привреде има за циљ јачање одрживог, ефикасног, социјално праведног и стабилног привредног раста, отварања нових радних мјеста, повећања и боље циљане расподеле социјалних давања, те стварања одрживог и правичног пословног окружења. С тим у вези, опоравак привреде је кључни циљ и приоритет политике Владе Републике Српске за 2016. годину, из чега ће своју реализацију да црпи и све друге политике. Опоравак привреде базираће се на смањењу пореског оптерећења рада, реформама тржишта рада, те инфраструктурним пројектима и реиндустријализацији у свим областима прерађивачке индустрије, обезбјеђујући уједно повољне изворе средстава за финансирање предузећа путем Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и Гарантног фонда Републике Српске.

Смањењем пореског оптерећења рада, смањењем доприноса, који је започет са реализацијом у 2015. години, обезбиједиће се истовремено растерећење привреде, те обезбиједити сигурне и реалне изворе из којих ће бити надокнађена средства ванбуџетским фондовима због смањења прихода по основу доприноса.

Нови Закон о раду омогућиће већу флексибилност тржишта рада, бољу повезаност висине плата са радним учинком, смањити негативне подстицаје за запошљавање, омогућити бољу заштиту права радника и смањити неформално запошљавање, те на тај начин значајно допринијети побољшању положаја и радника и привредних друштава. Након доношења новог Закона о раду приступиће се и измјенама других законских рјешења из области рада и запошљавања с циљем његовог усклађивања са новим законом о раду (Закон о измјенама и допунама Закона о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености, Закон о измјенама и допунама Закона о евиденцијама у области рада и здравственог осигурања), као и закључивање новог Општег колективног уговора.

Када је ријеч о мјерама на тржишту рада, у 2016. години планирано је доношење **Стратегије запошљавања Републике Српске за период 2016–2020. година** и **Акционог плана запошљавања за 2016. годину**. Уједно, ради утврђивања реалне понуде радне

снаге на тржишту рада, обезбиједиће се да се евиденције незапослених лица из ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске који су на евиденцији због здравственог осигурања, воде у Фонду здравственог осигурања, јер не чине понуду радне снаге.

Стратегијом запошљавања и другим актима из области запошљавања приоритет ће бити дат категоријама породица погинулих бораца и најбољим студентима јавних универзитета.

У јавном сектору увешће се обавезно вишегодишње планирање људских ресурса, које ће укључивати планове редовног и превременог пензионисања, рјешавања вишкова и контролисаног, редукованог запошљавања нових лица, с уважавањем приоритета дефинисаних у претходном ставу.

Такође, **редефинисање улоге Завода за запошљавање Републике Српске**, у смислу јачања функције посредовања при запошљавању и спровођења програма и мјера активне политике запошљавања јесте важна активност Владе у 2016. години. За потребе послодаваца, обезбиједиће се доступност спискова незапослених лица, ради брже и лакше комуникације између послодаваца, са једне стране, и лица која траже запослење, са друге стране.

Законом о подстицајима запошљавања, који ће се припремити у сарадњи са Привредном комором, креираће се мјере којим ће се послодавац стимулисати за број новозапослених радника у 2016. годину у односу на број радника у претходној години. Овим законом ће бити обухваћена привредна друштва и предузетници.

Наставиће се континуирано, у сарадњи са Бањалучком берзом, **унапређивање и побољшавање јединственог система за мултилатералне компензације и цесије**, који се у 2015. години показао као одлична мјера и веома ефикасан систем, са намјером да се додатно побољша ликвидност привреде.

У сврху привредно-економског раста и развоја Републике Српске, у **области енергетске инфраструктуре**, наставиће се континуирана реализација започетих, као и обезбјеђење услова за реализацију нових инвестиција, уз истовремено очување енергетске стабилности, изградњом већих термоенергетских објеката: ТЕ Станари, ТЕ Угљевик 3 и ТЕ Гацко 2. Трошкове примјене носе инвеститори из властитих и кредитних средстава, уз подршку Републике Српске у смислу обезбјеђења земљишта у власништву Републике Српске неопходног за реализацију пројекта или гаранта за кредитно задужење ЗП РИТЕ Гацко за реализацију ТЕ Гацко 2. Изградња већих енергетских објеката који користе обновљиве изворе енергије реализоваће се кроз почетак изградње или припрему за изградњу сљедећих објеката: ХЕ Дабар из система Горњи Хоризонти, ХЕ Мрсово на ријеци Лим, МХЕ Бочац 2 на ријеци Врбас, као и вјетроелектрана ВЕ Трусина, Невесиње и ВЕ Хргуд Берковићи. Трошкове реализације носе инвеститори, уз подршку Републике Српске у смислу обезбјеђења земљишта у власништву Републике Српске неопходног за реализацију пројекта или гаранта за кредитно задужење за реализацију ХЕ Дабар, ВЕ Хргуд и МХЕ Бочац 2.

Поново ће се размотрити могућност пројектовања и инвестирања у капитални пројекат ХЕ Бук Бијела или препројектоване капацитете на истом подручју, или сопственим капацитетима Електропривреде РС или уз избор стратешког партнера. На основу припремљеног стручног плана, ући ће се у реструктурисање Електропривреде Републике Српске, са циљем рационалне организације и ојачане инвестиционе способности стратешког привредног субјекта у већинском власништву Републике.

Имајући у виду да је прерађивачка индустрија значајан сектор индустрије Републике Српске, приоритетно ће у 2016. години започети процес **реиндустријализације у свим областима прерађивачке индустрије**, која има за циљ покретање/оживљавање производње, повећање обима индустријске производње и запослености. Ријеч је о дугорочном и сложеном процесу, у којем се морају агажовати све надлежне институције Републике Српске. Овај процес подразумијева и процес оздрављења и ревитализације привредних друштава са

већинским власништвом државе, од којих нека не послују или послују са минималним капацитетом, те су као таква неефикасна и неликвидна. Спровођење концепта реиндустријализације подразумијева:

Спровођење процеса приватизације.

У прерађивачкој индустрији послује 20 привредних друштава у којима није приватизован државни капитал, од којих је 11 друштава са већинским или 100% државним капиталом, чији статус треба ријешити у најкраћем року.

Реструктурирање.

Ради успјешног спровођења приватизације, спроводиће се поступци реструктурирања привредних друштава са већинским и 100% државним капиталом, под условом да имају тржиште и даљу перспективу, те да се очекују позитивни ефекти спровођења овог поступка.

Покретање и окончање стечајног поступка и ликвидација.

У друштвима у којима приватизација и реструктурирање не би дали позитивне ефекте, треба покренути поступке стечаја и ликвидације. Иако је ријеч се о тешким социјално-економским процесима, који немају алтернативу и који су неопходни да би се спријечило даље стварање губитака и пропадање наведених друштава. Међутим, у случају да за то постоје одговарајуће претпоставке, стечајни поступак ће се спроводити у правцу реорганизације, а у циљу очувања производње и запослености.

У 2016. години идентификоваће се потенцијалне кластерске иницијативе и пружити подршка њиховом настајању, те помоћи повезивање кластера са образовним институцијама и кластерима у окружењу. На тај начин пружиће се подршка интернационализацији малих и средњих предузећа кроз **процес кластеризације**.

Уједно, радиће се на **успостављању и развоју пословних зона** у Републици Српској, путем израде Програма развоја пословних зона који ће обухватити категоризацију зона и ажурирање базе података о зонама уз примјену ГИС апликације, те иницирање измјене и допуне законског оквира који се односи на развој зона и пренос власништва над земљиштем са Републике на јединице локалне самоуправе код перспективних зона.

Један од приоритетних задатака у наредном периоду је **јачање капацитета Европске мреже предузетништва Републике Српске** и успостављање сарадње са осталим конзорцијумима, те пружање практичних информација и помоћи МСП у циљу лакшег проналажења пословних партнера из ЕУ, успостављање пословне сарадње са институцијама, организацијама и МСП у ЕУ, учествовање на тендерима у ЕУ, лакши приступ информацијама о правној регулативи ЕУ, добијање информација о програмима подршке и регулативи у вези са иновацијама, посредничким услугама у трансферу технологије и знања и добијањем информација о програмима ЕУ за истраживање и технолошки развој и организација пословних сусрета привредника. (Треба напоменути да је Конзорцијум из Републике Српске који чине Републичка агенција за развој МСП, Привредна комора Републике Српске, Универзитети у Бањој Луци и Источно Сарајеву и Иновациони центар Бања Лука обезбиједио чланство у Европској мрежи предузетништва.)

У наредном периоду предвиђена је израда **Студије развоја тржишта ризичног капитала** која ће идентификовати на који начин институције Републике Српске могу да допринесу развоју тржишта ризичног капитала и олакшају домаћим предузећима и предузетницима приступ овом облику финансирања, те ће се предложити потребне мјере за развој овог инструмента кроз израду потребне регулативе и стварање услова за формирање Фонда ризичног капитала у Републици Српској, и начине привлачење страног капитала са дугорочним инвестиционим плановима.

Активности **Инвестиционо-развојне банке Републике Српске (ИРБ РС)** у 2016. години биће усмјерене на пружање финансијске подршке реализацији домаћих друштвених, економских и осталих развојно оријентисаних пројеката. У 2016. години, пласман средстава

крајњим корисницима вршиће се на кредитној основи и кроз улагања у хартије од вриједности, посредством домаћег тржишта капитала. Кредитна средства реализоваће се путем пласмана физичким и правним лицима, у складу са условима и критеријумима који су уређени Правилима пласмана ИРБ РС. Даље, домаћа привредна активност биће стимулисана и кроз учешће ИРБ РС у емисијама власничких и дужничких хартија од вриједности. Подршка реализацији локалних инфраструктурних пројеката биће такође могућа посредством тржишта капитала, посредством пласмана у муниципалне обвезнице, као и додјелом грантова примјеном Споразума са Развојним програмом Уједињених нација (UNDP) о спровођењу Пројекта интегрисаног локалног развоја. Поред реализације стамбених кредита из средстава Фонда становања Републике Српске, у 2016. години очекује се постизање пуне оперативности кредитног аранжмана са Развојном банком Савјета Европе – СЕВ, на који начин ће бити проширен круг корисника стамбених кредита ИРБ РС, путем засебне кредитне линије, а социјалним групама и групама од посебног интереса и значаја за Републику Српску биће обезбијеђена додатна средства за рјешавање стамбеног питања под повољним условима. Вриједност одобреног кредитног аранжмана износи 5 милиона евра.

Слично као и до сада, Банка ће наставити редовно да прати и анализира друштвено-економске потребе и специфичне захтјеве привређивања у Републици Српској, те да према њима врши евентуалне измјене и прилагођавања својих укупних инвестиционих активности. Наставиће се поступак приватизације преосталог неприватизованог државног капитала у Републици Српској, у циљу окончања овог дугогодишњег процеса. На приватизацију неће бити нуђен државни капитал оних стратешких предузећа која је Влада Републике Српске, својом одлуком о одређивању предузећа од стратешког значаја за Републику Српску, изузела до даљег из овог поступка, док ће се продаја државног капитала осталих предузећа у којима је држава већински власник вршити уз консултације са ресорним министарствима.

ИРБ РС ће и током 2016. године спроводити активности професионалног управљања државним капиталом у предузећима и институцијама финансијског сектора које се налазе у портфељима Акцијског фонда и Фонда за реституцију Републике Српске у сврху обезбјеђења очувања и увећања реалне вриједности преосталог државног капитала у Републици Српској. ИРБ РС ће наставити да одржава активне контакте са потенцијалним страним инвеститорима да би их упознала са могућностима и свим погодностима које пружа улагање у Републику Српску. За пласмане ИРБ РС, на кредитној основи и путем тржишта капитала, у 2016. години, биће доступна средства у укупном износу од око 213 милиона КМ, а обезбиједиће се из поврата раније пласираних средстава, те путем кредитних аранжмана са међународним финансијским институцијама.

Посредством **Гарантног фонда Републике Српске** омогућиће се увођење нових гарантно-кредитних линија за подршку пољопривреди, индустрији и сектору услуга, за подршку развоју иновативних предузећа, подршке иновацијама и увођењу нових технологија и подршку извозно оријентисаним привредним друштвима, што ће обезбиједити олакшан приступ финансијама малим и средњим привредним друштвима и предузетницима кориштењем гаранција по нижим премијским стопама.

Када је ријеч о **сектору трговине**, у 2016. години у циљу доношења смјерница за развој трговинског сектора биће донесена Стратегија развоја трговине Републике Српске до 2020. године, као и Акциони план за реализацију Стратегије. Спроводиће се даље активности на спровођењу Политике брендирања домаће производње. Ради промовисања домаћег производа и домаћег производног потенцијала наставиће се са издавањем билтена „Најбоље из Српске“ и континуирано ће се спроводити кампања „Наше је боље“ у сарадњи са Привредном Комором Републике Српске. Биће донесен Закон о измјенама и допунама Закона о заштити потрошача у Републици Српској, наставиће се са пружањем финансијске подршке раду удружења за заштиту потрошача, те креирањем и спровођењем политике заштите потрошача.

С циљем повећања промета у **туризму**, повећања броја долазака, као и продужења туристичке сезоне, у 2016. години радиће се на проглашењу туристичких дестинација, односно формирању туристичких производа у сарадњи са Туристичким организацијама општина и градова. Промоцијом кључних туристичких производа побољшаће се имиџ Републике Српске у окружењу. Такође, предвиђа се подршка приоритетним видовима туризма, као и обезбјеђење гарантних линија по посебним условима за различите видове туризма. Мапирање кључних дестинација за развој туризма омогућиће позитиван утицај на привредни раст Републике Српске, посматрано кроз повећање броја ноћења и промета у угоститељству. Ради постизања конкурентности туристичког производа Републике Српске као нове дестинације на туристичком тржишту, која је оријентисана на пружање услуга првенствено у активном одмору, са израженом сезонском понудом у лјетном и зимском периоду.

Убрзаће се активности на проглашењу и формирању новог националног парка на подручју горњег тока ријеке Дрине. Размотриће се и предложити приватизација појединих капацитета који су у области туризма и даље у већинском власништву Републике. У подручјима од посебног значаја за развој туризма, попут Јахорине и националних паркова Козаре и Мраковице, али и других подручја, подстаћи ће се стратешки партнери за изградњу нових туристичких капацитета, путем страних инвестиција, јавно-приватног партнерства, концесија или других модела, са циљем обogaћења туристичке понуде Републике.

4.1.2. Унапређивање пословне климе и конкурентности

Унапређење пословне климе и конкурентности представљају основне предуслове за обезбјеђење стабилног привредног раста. Даљи раст и просперитет морају бити засновани на новим инвестицијама, које ће обезбиједити отварање нових радних мјеста и бити покретач новом привредном циклусу. Реализација тог циља заснива се на појачаној борби против сиве економије, те елиминисању препрека за пословање предузећа и нове инвестиције.

Са активностима на спречавању сиве економије почело се у 2015. години, путем системских законских рјешења, чије ће усвајање и пуна примјена бити у 2016. години. Посебна пажња биће посвећена контроли нерегистроване дјелатности, те раду „на црно“, са намјером да се првенствено елиминише нелојална конкуренција према привредним субјектима који су регистровали дјелатност и редовно измирују своје обавезе.

Елиминисањем препрека за пословање предузећа и инвестиције, преко регистра парафискалних намета, те побољшањем стечајних процедура, уз уклањање административних баријера у свим дјелатностима привреде, а уједно инвестицијама у инфраструктурне пројекте, првенствено у области саобраћаја, уз посебну пажњу посвећену бољој повезаности образовања са тржиштем рада, континуирано ће се унапређивати пословна клима и конкурентност привреде Републике Српске.

Правна основа за **регистар парафискалних намета** биће успостављена посредством новог Закона о пореском систему, да би се у 2016. години успоставио регистар парафискалних намета. Тиме би се онемогућило стварање нових парафискалних намета, који у значајној мјери, финансијски, али и административно оптерећују привредне субјекте. Након тога, у 2016. години, уз помоћ USAID-а наставиће се анализа парафискалних намета који су укључени у регистар, те укидање оних за које се покаже да нису оправдани.

Уједно, ће се **укинути посебна републичка такса**, по основу чега ће бити остварени мањи приходи у буџету Републике, али и добитак за субјекте који неће имати обавезу да уплаћују таксу.

Новим **Законом о стечају** уређује се поступак реструктурирања и стечајни поступак, правне посљедице отварања и спровођења поступка реструктурирања и стечајног поступка, реорганизација стечајног дужника на основу стечајног плана, те међународни стечај.

Имајући у виду постојеће проблеме и потешкоће у стечајном поступку, новим законом остварују се следећи циљеви: благовремено покретање поступка реструктурирања и стечајног поступка, финансијско и оперативно реструктурирање дужника у поступку реструктурирања, скраћивање периода трајања стечајног поступка, смањење трошкова, нарочито трошкова предујма, начин именовања стечајних управника уз поштовање принципа равномјерности и равноправности приликом именовања, као и старосна граница за стечајне управнике и висина њихових накнада, заштита права повјерилаца у стечајном поступку, унапређивање процеса реорганизације, у смислу његовог поједностављења, усклађивање прописа који имају утицаја на примјену Закона о стечајном поступку, те одређивање органа који би вршио надзор над примјеном законске одредбе која се тиче благовременог покретања поступка и који би изрицао санкције стечајном дужнику, односно органу овлашћеном за заступање стечајног дужника услед неблаговременог покретања поступка. **Увођење поступка реструктурирања** као новине омогућиће привредним друштвима са финансијским тешкоћама да, прије него што наступи платежна неспособност и разлог за стечај, реструктурирају своје финансијске обавезе и отклоне могућност стечаја и наставе са нормалним привредним животом. Они који то не успију, у поступку реструктурирања имаће према овом закону могућност да то учине у стечајном поступку реорганизацијом стечајног дужника. Када је у питању поступак реструктурирања, нови Закон између осталог прописује да је АПИФ надлежан, односно дужан да као орган који води евиденције рачуна пословних субјеката, сачини листу дужника који касне са измирењем преузетих новчаних обавеза до 60 дана и објави ту листу на интернет страници и у року од три дана обавијести дужника да су се стекли услови за покретање поступка реструктурирања, чиме се отвара могућност благовременог идентификовања потенцијалних инсолвентних привредних субјеката. Поступак реструктурирања се мора окончати у року од 150 дана од дана његовог отварања, а изузетно, у оправданим случајевима овај рок може продужити се за још 90 дана. Уједно, дефинисан је **виши степен контроле рада стечајних управника** кроз посебно разрађен начин контроле рада стечајног управника од повјерилаца, а предвиђене су и строже новчане казне и једноставнија смјена стечајних управника и њихово брисање са листе. Број предмета које може водити један стечајни управник је лимитиран, а изабрани стечајни управник обавезан је да након преузимања службе закључи код осигуравајућег друштва осигурање од одговорности за све ризике који су повезани са његовом дјелатношћу. На тај начин, у 2016. години обезбјеђује се нова правна регулатива, што ће у значајној мјери ријешити проблеме уочене при досадашњим стечајним поступцима.

Размотриће се и припремити законска рјешења за процесе могућег програмираног, вођеног, брзог стечаја или сличног поступка за акционарска друштва или јавна предузећа од општег интереса, попут комуналних дјелатности, код којих се мора обезбиједити обављање јавне функције и у евентуалном поступку стечаја, као и знатно убрзан и јасно вођен поступак.

Закон о роковима измирења новчаних обавеза, који је био припремљен и упућен у скупштинску процедуру, повучен је након консултација са Привредном комором, јер би довео у неравноправан положај привредне субјекте из Републике Српске у односу на оне из Федерације БиХ. С тим у вези, наведено законско рјешење усаглашава се са представницима Федерације БиХ, тако да се у 2016. години донесе наведени закон, усаглашен са истим законским рјешењем у Федерацији БиХ, чиме ће се увести више реда у област измирења новчаних обавеза, побољшати ликвидност привреде, а истовремено ће сви привредни субјекти, у оба ентитета, бити у равноправном положају.

У области грађевинарства, са циљем отклањања препрека и побољшања амбијента пословања наставиће се рад на успостављању мјера енергетске ефикасности, вршењу енергетског прегледа и издавању енергетског сертификата, чиме ће се остварити знатне уштеде у укупно потребној енергији, али и повећање комфора корисника (обавеза

енергетског прегледа за нове зграде почиње од 1. јануара 2016. године); успостављању система контроле квалитета грађевинских производа и опреме, који ће спроводити овлаштена правна лица као овлаштена тијела за оцјену усаглашености грађевинских производа и овлаштена тијела за издавање техничког одобрења (ова активност је започета у 2015. години и предвиђено је да се у континуитету одвија у наредном периоду); стварању правних и техничких предуслова за прелазак на еврокодове као скуп европских стандарда намијењених за пројектовање и прорачун свих врста грађевинских конструкција без обзира на материјал од којег су изграђени (с обзиром на то да су све државе окружења већ прешле на еврокодове због чега постоје проблеми приликом реализације међудржавних и прекограничних пројеката, а у 2016. години створиће се административни услови да се приступи овом пројекту који ће се реализовати током 2017. и 2018. године). Измјенама прописа и доношењем нових биће уређена легализација бесправно изграђених објеката на новим и стимулативним принципима усаглашеним са одлуком Уставног суда Републике Српске. Обезбиједиће се услови да се тендерска документација за јавне набавке прилагођава условима домаћих привредних друштава, те да се у поступку лиценцирања стране компаније изједначе са условима које морају испунити домаће компаније; наставку реализације пројекта унапређивања енергетске ефикасности у зградама јавних институција који се финансира из кредитних средстава Свјетске банке, а који се односи на објекте здравства и просвјете, чиме ће се остварити значајне уштеде у кориштењу ових објеката уз побољшање комфора кориштења и продужење вијека трајања објекта.

У **области просторног уређења** омогућиће се скраћење процедура за доношење појединих стратешких докумената. С тим у вези, цијене израде планских докумената биће ниже у односу на постојеће.

Наставиће се поступак успоставе јединствене земљишно-књижне евиденције, по плану Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове, са циљем успостављања евиденције у оним општинама у којима је евиденција уништена, те обједињавања у оним општинама у којима постоје и књиге грунтовнице и катастра.

У **области заштите животне средине**, измјенама и допунама Закона о заштити животне средине од септембра 2015. године, осигурано је скраћивање рокова за доношење Рјешења о одобравању Студије утицаја на животну средину за све пројекте за које се спроводи процјена утицаја на животну средину, за 30 дана. Уједно, осигурано је и додатно скраћивање рокова за 60 дана за одређене пројекте, за које се у поступку процјене утицаја утврди да немају значајан утицај на животну средину након изградње, односно у фази експлоатације. На овај начин олакшани су услови привредним субјектима за прибављање дозвола за изградњу и рад.

Доношењем, те измјенама законских и подзаконских аката у области електроенергетике, рударства и индустрије олакшаћва се пословање привредним друштвима, те се врши подстицање нових инвестиција и усклађивање са европском легислативом.

С тим у вези, вршиће се усклађивање **Закона о привредним друштвима** са прописима Европске уније, прије свега са директивама Европске уније – OECD Принципима корпоративног управљања и рјешењима која постоје у упоредном праву развијене тржишне привреде, што има за циљ унапређивање појединих института овог закона, а прије свега корпоративног управљања, адекватније одређивање већине за одлучивање, адекватније заштите права мањинских акционара, прецизније уређење питања сукоба интереса чланова и органа друштва, као и прецизирање правне форме и статусних промјена, те уређење других питања на основу искустава у досадашњој примјени закона.

У циљу испуњења обавеза из Уговора о Енергетској заједници реализација Трећег енергетског пакета у сектору електроенергетике оствариће се доношењем **новог Закона о електричној енергији**, чиме ће се удовољити принципу либерализације тржишта. То ће такође утицати и на побољшавање организације електроенергетског система у Републици

Српској и остваривање прихода и цјелокупног пословања, као позитиван ефекат и на крајње кориснике, тј. потрошаче. Ове активности биће истовремено веома значајне и у смислу реформе јавних предузећа.

Измјенама и допунама Закона о гасу обезбиједиће се испуњавање обавеза из Уговора о Енергетској заједници и примјена Трећег енергетског пакета, односно обавеза које проистичу из ЕУ законодавства, а тичу се отварања тржишта гаса. То ће се одразити на развој гасног тржишта и повећање учесника, као и на јачање конкурентности и побољшање положаја крајњих корисника, привреде и домаћинства.

Доношењем и/или измјенама законских и подзаконских аката у области рударства и геологије (**Закона о рударству, Закона о геолошким истраживањима**), те израдом **Стратегије управљања минералним сировинама**, обезбиједиће се већа правна сигурност за привредне субјекте који обављају послове из области рударства и геологије, а што ће имати за посљедицу већи прилив страног и домаћег капитала, с обзиром на чињеницу да Република Српска располаже разноврсним и економски значајним минералним сировинама.

У области пољопривреде у 2016. години извршиће се усвајање и хармонизација прописа који произлазе из уставних надлежности Републике Српске (Закон о сјему, Закон о садном материјалу, Закон о генетички модификованим организмима, Закон о храни, Закон о пољопривреди, Закон о пољопривредном земљишту), те усвајање и хармонизација прописа који се односе на уставне надлежности заједничких органа на БиХ нивоу, а који су истовремено у складу са *Acqui Communautaire* да би се благовремено вршиле припреме за потпуно преузимање регулативе ЕУ када БиХ постане чланица те интеграције.

Започеће се са активностима на успостављању система идентификације земљишних парцела (енгл. LPIS – Land Parcel Identification System), као саставног дијела Интегрисаног административног контролног система (енгл. IACS – Integrated Administration and Control System), што је у складу са захтјевима ЕУ заједничке пољопривредне политике (енгл. CAP – Common Agriculture Policy). Овим се постижу знатне уштеде и обезбјеђује финансијска дисциплина и намјенски утрошак аграрног буџета.

Такође, израдиће се документа за рурални развој и ИПАРД Оперативне структуре, што је предуслов за креирање ИПАРД Програма и дефинисање мјера које ће се финансирати из ЕУ фондова за рурални развој. Осим тога, земља потенцијални корисник наведених фондова, дужна је да закључи Оквирни споразум и Секторске споразуме са Европском комисијом, затим добије акредитацију за успостављену ИПАРД оперативну структуру. Кориштење средстава ЕУ у претприступном периоду је битно јер омогућава корисницима да осим повећања конкурентности пољопривредних произвођача, имају акредитовану оперативну структуру, која ће служити за прихват много већих средстава из фондова ЕУ за пољопривреду и рурални развој (ЕАФГ И ЕАФРД) након стицања пуноправног чланства.

Наставиће се са унапређивањем модела финансирања развоја пољопривреде и руралних подручја заснована на три стуба: посебна кредитна линија ИРБ, кредитне линије за дугорочне и краткорочне пласмане у пољопривреди и средства подстицаја из текућег буџета. Поред наведена три стуба подршке, за финансирање развоја сектора користиће се и кредитна средства Свјетске банке и ИФАД-а, као и други међународни извори финансирања и донаторска средства (нарочито фондови ЕУ). У сарадњи са Гарантним фондом Републике Српске креираће се посебне кредитне линије, прилагођене примарним пољопривредним произвођачима, ради олакшаног приступа кредитним средствима.

Фокус у реализацији буџетских извора финансирања ће бити на подстицању тржишно оријентисане примарне пољопривредне производње и прераде пољопривредних сировина, да би се осигурао раст БДП-а. Средства подршке дугорочном развоју усмјераваће се на наглашенију подршку инвестицијама у развој интензивне производње у анималној и биљној производњи, а у складу са вишегодишњим програмима развоја наведених сектора који ће

бити донесени у наредној години. Такође, биће настављена изградња система за наводњавање са циљем повећања конкурентности биљне производње.

Биће подржани сви облици удруживања и повезивања пољопривредних произвођача и других субјеката који доприносе унапређивању организације производње, откупа, прераде и пласмана пољопривредних производа, као што су кластери, пољопривредне задруге и други облици удруживања. При томе ће се инсистирати на прецизнијем дефинисању статуса удружења пољопривредних произвођача, као и на изградњи савременог задругарства заснованог на међународним задружним принципима.

Наставиће се активности у области унапређивања спољнотрговинског пословања и заштите домаће производње кроз иницирања и предлагања рјешења у сарадњи између институција Републике Српске и заједничких институција на нивоу БиХ.

Радиће се и даље на системском увезивању и координацији свих институција које раде у области пољопривреде, чиме се обезбјеђује успостављање функционалнијег аграрног система. Ради интензивније примјене знања у области пољопривредне производње у наредном периоду ће се јачати функција пружања стручних услуга кроз савјетодавни и узгојно-селекцијски рад.

Биће донесен Програм успостављања извјештајно-прогнозне службе Републике Српске и програми посебног надзора у области заштите здравља биља, у циљу системске контроле штетних организама у биљној производњи.

Ради унапређивања генетског потенцијала у биљној и сточарској производњи, наставиће се успостављање репроцентара, као и улагања у изградњу капацитета за дораду сјемена, производњу сертификованог садног материјала и развој пољопривреде у брдско-планинском подручју.

Наставиће се активности на инвентаризацији земљишних ресурса и реализацији других мјера земљишне политике, са циљем унапређивања, кориштења и очувања земљишних ресурса.

Наставиће се са јачањем капацитета и модернизацијом противградне превентиве на цијелом подручју Републике Српске.

У прехрамбеној индустрији приоритетно ће се радити на унапређивању пословног и инвестиционог амбијента са крајњим циљем повећања степена и обима финализације производа и повезивања свих учесника у ланцу производње, прераде и робног промета на дугорочној основи.

У области **ветеринарства** радиће се на неопходним измјенама закона и подзаконских аката за успостављање Система обиљежавања и контроле кретања животиња, што је предуслов за успјешну контролу заразних болести и зооноза и за испуњење услова слједивости сировина и намирница животињског поријекла у складу са политиком „од њиве до трпезе“. Систем треба да омогући ефикасну и поуздану контролу кретања животиња, ефикасну размјену података између ентитета, између БиХ и других држава, између пословних субјеката и свих других заинтересованих овлашћених тијела.

Поред тога, донијеће се нови Закон о ветеринарству у Републици Српској и подзаконски акти у циљу усклађивања са утврђеним принципима и процедурама ЕУ легислативе и успостављање цјелокупног система службене контроле и самоконтроле за произвођаче и прерађиваче уз поштивање стандарда оцјене усклађености. Дефинисаће се организација ветеринарске службе у цијелости, рад инспекцијских служби на локалном нивоу, као и динамика убрзаног доношења подзаконских аката у овој области, а све у циљу усклађивања са утврђеним процедурама и принципима ЕУ легислативе.

Такође, спровешће се категоризација субјеката у пословању са храном.

Уједно, обезбиједиће се унапређивање и стандардизација организације мјера стручног надзора ради искорјењивања болести које се обавезно пријављују међународним организацијама, што је услов који даје могућност сврставања Републике Српске и БиХ у

државе са статусом занемарљивог ризика или без ризика, за трговину и извоз животиња и животињских производа којима се одређене болести могу преносити.

У области **водопривреде** донијеће се Стратегија интегралног управљања водама 2015–2024. година и планови управљања обласним ријечним сликовима ријеке Саве и Требишњице за период 2016–2021. година, а реализоваће се и преузете обавезе у оквиру чланства у Дунавској (ICPDR-a) и Савској комисији и отпочети са израдама мапа поплавног ризика у циљу израде плана управљања поплавама. Наставиће се са реализацијом мјера хитне санације на водопривредним објектима по основу: Пројекта хитне помоћи и заштите од поплава који се финансира из средстава ЕИБ, као и по наредбама Републичког штаба за ванредне ситуације. Обезбидиће се изградња дринског насипа на ширем подручју града Бијељине, који се финансирају кроз ИДА кредитна средства Свјетске банке и мјере у области водоснабдијевања и санитације у одабраним општинама из кредитне линије ЕИБ. Редовно ће се вршити текуће инвестиционо одржавање водопривредних објеката од ЈУ „Воде Српске“.

У области **шумарства**, интензивно ће се спроводити предвиђене мјере за редифинисање организационо-економске и кадровске позиције ЈПШ „Шуме Републике Српске“. Доношењем нових законодавних рјешења, квалитетније ћемо уредити односе између шумарства и прераде дрвета са циљем јачања степена финализације производа. Наставиће се са реализацијом Акционог плана за спречавање нелегалних активности у сектору шумарства, путем заједничких акција МУП-а, ЈПШ и Шумарске инспекције, које су у 2015. години дале одличне резултате. Активираћемо средства Револвинг фонда Хитног пројекта шумарства БиХ за Републику Српску, а за потребе рехабилитације шумских комуникација и израде новог информационог система у ЈПШ. Наставиће се са реализацијом пројекта GEF-a (Пројекат одрживог управљања шумама и крајоликом) за шумско-узгојне радове и припрему и израду Мастер плана отварања шумских камионских путева. Процедуром уговарања установљених ловишта у Републици Српској са будућим корисницима, оствариваће се већи приходи у ловству који ће се користити за његов развој.

Посредством **Јединице за имплементацију пројеката у пољопривреди** и руралном развоју, наставиће се са реализацијом развојних пројеката који се финансирају из међународних извора финансирања, као што су ИФАД, ЕИБ, Свјетска банка, а односе се на: Пројекат развоја наводњавања, Пројекат пољопривреде и руралног развоја, Пројекат одбране од поплава ријеке Дрине, Пројекат развоја система за узгој говеда, Пројекат развоја руралног пословања и Пројекат хитног опоравка од поплава.

У области **саобраћаја** биће израђена просторно планска документација, те ће се приступити изградњи карго објекта, проширењу путничког терминала и набавци аеродромске опреме, а све са циљем са би се на аеродрому Бања Лука повећао проток робе и путника и повећао степен безбједности ваздушне пловидбе. Поред тога, биће израђен и мастер план аеродрома, као и просторни план за подручје посебне намјене. Уједно, да би међународни аеродром Бања Лука задржао САТ I отпочеће активности на проширењу аеродромског комплекса и основне стазе аеродрома према истоку. Инвестиција обухвата израду просторно-планске документације, уклањање објеката – кућа у зони проширења основне стазе, изградњу нове оgrade, измјештање ободног канала, проширење основне стазе и њену стабилизацију. Наставиће се са реализацијом инфраструктурних пројеката, и то:

- Радови на изради главног пројекта и изградњи ауто-пута Бања Лука – Добој, дионица Прњавор–Добој дужине 37 km;
- Радови на изради главног пројекта и изградњи ауто-пута Бања Лука – Добој, дионица Бања Лука – Прњавор 35 km;
- Активности у вези са потписивањем уговора са потенцијалним инвеститором (кинески партнери) за изградњу, аутопута на дионици Гламочани – Бања Лука – Мркоњић Град – Млиниште;

- активности на припремама за пројектовање и тражењу потенцијалних инвеститора за изградњу аутопута или брзе цесте на дионици Бања Лука – Приједор;
- активности на анализи оправданости, те припремама за пројектовање и тражењу потенцијалних инвеститора за изградњу аутопута или брзе цесте на дионици Источно Сарајево – Вишеград, а у вези са пројекцијама и стратегијом главних путних праваца у Републици Србији;
- Активности у вези са изградњом међудржавног моста на ријеци Сави код Градишке;
- Активности у вези са проналажењем извора финансирања за изградњи ауто-пута Добој–Вукосавље на коридору Vc, у дужини од 46,6 km и
- Активности на изградњи моста преко ријеке Дрине на локацији Братунац–Љубовија и приступних путева на подручју Републике Српске, као и заједничког граничног прелаза.

Радиће се на доношењу стратешких докумената из области јавних путева у циљу системског приступа пословима одржавања, заштите, изградње и реконструкције путне мреже, као и на доношењу нових прописа из области превоза у друмском саобраћају ради стварања адекватног, безбједног, поузданог, ефикасаног и финансијски одрживог друмског саобраћаја у Републици.

Доношењем **Стратегије подстицања страних улагања у Републици Српској у периоду 2016–2020. година** и пратећег акционог плана, оствариваће се привлачење страних инвестиција које воде повећању ефикасности и продуктивности. Поред стратешких сектора до сада промовисаних у Републици Српској, интензивираће се активности на привлачењу инвестиција у информационо-комуникационе технологије. На овај начин би се повећала конкурентност Републике Српске укључивањем малих и средњих предузећа у међународне ланце вриједности и трансфер нових технологија и знања.

Уједно, наставиће се унапређење активности у вези са **реформом регистрације пословања**. Циљ је првенствено да се унаприједи технички услови за регистрацију занатско-предузетничке дјелатности, те изврши дигитализација судске архиве у сврху стварања што квалитетнијег регистра пословних субјеката. Поред тога, посредством Управног одбора Управе за индиректно о порезивање БиХ инсистираће се на скраћењу рокова и убрзању процедура за добијање ПДВ броја.

Шира и интензивнија **примјена пуне методологије процена утицаја прописа (ПУП)**, посебно на прописе од значаја на пословно окружење, почеће од 2016. године. Методологија процена утицаја прописа је већ укључена у правни систем Републике Српске од 2009. године. Кратка процена утицаја се врши на сва законска и подзаконска акта. Пуна методологија процена утицаја прописа врши се на мањи број закона. Циљ је њена масовнија примјена, а у сврху израде што квалитетнијих прописа. Методологија подразумијева анализу трошкова и користи сваког прописа, а један сегмент је и фискални утицај. У том смислу, примјена методологије треба да допринесе избору најбоље опције за буџете и грађане. Такође, подразумијева анализу утицаја на конкурентност, посебно рад малих и средњих предузећа, те доношење квалитетних и стабилних закона.

С обзиром на то да је ефикасан **систем инфраструктуре квалитета** један од предуслова обезбјеђења слободне трговине и слободног кретања робе, заштите потрошача и повећања конкурентности домаће привреде, током 2016. године наставиће се са активностима доношења савремене техничке регулативе Републике Српске усаглашене са техничким прописима ЕУ и европским поступцима стандардизације, метрологије, акредитације, оцјењивања усаглашености и тржишног надзора. На основу анализе реализације Акционог плана Владе Републике Српске за преузимање директива Новог приступа у правни систем Републике Српске за период 2013–2015. година и сачињавањем свеукупног Прегледа важеће техничке регулативе у Републици Српској, преузете из СФРЈ и СР БиХ и ЈУС стандарда са обавезујућом примјеном, биће припремљен и усвојен цјелокупни Акциони план за преузимање у правни систем Републике Српске прописа ЕУ у области

слободног кретања роба и праћења њихове примјене, као и Акциони план за стављање ван примјене непримјењивих техничких прописа преузетих из СФРЈ и СР БиХ и ЈУС стандарда са обавезујућом примјеном. У складу са захтјевима СТО, ЕУ и ЦЕФТА, успоставиће се оперативна База важећих техничких прописа Републике Српске и учинити ефикаснијом већ успостављену Контакт тачку за важеће техничке прописе Републике Српске у Републичком заводу за стандардизацију и метрологију Републике Српске. Министарство за економске односе и регионалну сарадњу, у сарадњи са Координационим тијелом за инфраструктуру квалитета роба и услуга у Републици Српској, наставиће да координира наведене активности и да унапређује сарадњу са свим институцијама инфраструктуре квалитета у БиХ и сусједним земљама (посебно са Србијом и Црном Гором), домаћим привредним субјектима, сертификационим тијелима и лабораторијама, као и Привредном комором Републике Српске.

Израдиће се Закон о општој безбједности производа, којим ће се, у складу са ЕУ регулативом, садржински одредити општи захтјеви за безбједност производа који се стављају на тржиште Републике Српске, обавезе произвођача и дистрибутера у том смислу, као и услови и начин информисања потрошача када су у питању опасни производи и размена информација у вези са ризицима које одређени производ може представљати по здравље и безбедност потрошача и других корисника.

Обезбиједиће се формирање Координационог тијела за слободно пружање услуга у Републици Српској, које ће пратити и координисати примјену Закона о услугама у Републици Српској. Извршиће се аналитички преглед законодавства Републике Српске за област слободног пружања услуга, а у циљу израде Акционог плана за спровођење Закона о услугама у Републици Српској.

Посебна пажња у 2016. години, биће посвећена **бољој повезаности образовања са тржиштем рада**. Након обављене свеобухватне расправе, биће припремљен приједлог Стратегије образовања за наредни период. Циљеви образовања и Стратегије биће да систем образовања ученицима и студентима омогући стицање и усвајање знања, вјештина и вриједности. Када се говори о предшколском образовању, организоваће се програми за дјецу у години пред полазак у школу, вршити сензибилисање јавности и родитеља о потреби укључивања дјеце у предшколско васпитање и образовање, те креирати обавезне програме стручног усавршавања васпитача. У области основног образовања извршиће се анализа постојеће мреже школа и спровести мјере рационализације, а уједно и обезбиједити услови за превоз ученика са подручја школа које су престале са радом. Интензивираће се свеобухватна анализа наставних планова и програма, са циљевима растерећења од сувишних садржаја, модернизације, праћења савремених токова науке и друштва, а, у средњим школама, нарочито са циљем већег практичног образовања за савремене потребе. Посебан акценат биће стављен на повезивање средњег стручног образовања са тржиштем рада. Односно, израдићен модел за ефикасније повезивање система средњег образовања за квалитетније повезивање школе са тржиштем рада, локалном заједницом, предузећима и компанијама. Стандарди занимања обезбјеђују јачање важности стручног образовања, јер знања и вјештине које су појединци стекли кроз стручно образовање требало би да представљају кључне компетенције које тржиште рада очекује од појединца. Успостављањем система квалификација у средњем стручном образовању олакшаће се процес модернизације наставних планова и програма, препознавање постигнућа појединца, бољу оспособљеност и професионалну припрему за тржиште рада, односно његово лакше и брже запошљавање и даљи наставак образовања. Да би се постигао ниво побољшања квалитета радне снаге за тржиште рада, јачаће се систем професионалне оријентације ученика.

Реформа повезивања високог образовања и тржишта рада обухвата не само промјену структуре студија и уклапање у оквире болоњског процеса, већ и промјену унутар високошколских институција и њихових истраживачких и образовних политика, као и

образовање засновано на компетенцијама за потребе тржишта рада, сарадњу универзитета с јавним и приватним сектором, те систематско развијање истраживачког кадра, не само за потребе академског тржишта, већ и за потребе осталих сектора и тржишта радне снаге (индустрије, предузетништва, трговине, јавних установа и организација, истраживачких организација и других организација). Мјере ће обухватити и усаглашавање услова и профила студија са потребама тржишта рада и правцима развоја Републике, усмјеравање високошколских установа да кроз развијање стручне праксе студената, током свих година студија, обезбиједје производе и услуге намијењене тржишту, а тиме и додатна властита средства. Фокус ће бити усмјерен на подстицање развојних истраживања која генерише и реализује научноистраживачки сектор према конкретним проблемима у привреди и друштву.

У новим прописима даће се више простора и могућности за различите облике цјеложивотног учења, што представља и једну од обавеза Републике Српске у складу са Јереванским комуникеом. У том смислу, високошколским установама ће се омогућити извођење различитих облика неформалног учења и издавање јавних исправа које то доказују, а потом и вредновање тих облика учења у оквиру студијских програма путем признавања ECTS бодова. Размотриће се могућности за увођење кратких циклуса високог образовања (двије године) који се поново актуелизују у Европском простору високог образовања јер нуде могућност брзог стицања квалитетног знања за потребе тржишта рада.

У области високог образовања предузимаће се мјере на повећању једнакоправности у приступу високом образовању. На тај начин омогућићемо олакшан приступ високом образовању становништву слабијег социоекономског положаја уз равномјернију распојелу тренутно расположивих ресурса, што ће допринијети расту конкурентности унутар процеса који се одвијају у високом образовању, те повећању ефикасности студирања. Самим тим, одлуке које се доносе у области високог образовања на свим нивоима (ниво извршне и законодавне власти, ниво високошколских установа, ниво студената и њихових породица) биће више условљене и повезане са конкретним економским критеријумима и политикама. Повећање конкурентности у процесима који се одвијају у области високог образовања доведиће до повећања квалитета студирања а тиме и знања и стручности свршених студената на тржишту рада. Повећање стручности и знања радне снаге на тржишту рада даље ће имати позитиван утицај на економију и друштво у цијелини.

Унапређивање квалитета високог образовања биће један од приоритета и у 2016. години. За постизање овог циља биће осмишљене конкретне активности и створен правни оквир, нарочито на плану поопштравања критеријума за лиценцирање високошколских установа, увођења праксе релиценцирања и континуиране провјере квалитета кроз обавезан процес акредитације, те на стварању услова за рангирање високошколских установа према критеријумима квалитета. Такође, унапређивање квалитета високог образовања одвијаће се и кроз посвећеност изузетним студентима.

У правцу бољег повезивања високог образовања и тржишта рада, радиће се на изградњи и реализацији Квалификационог оквира за образовање у Републици Српској који ће бити дио Квалификационог оквира (КО) за образовање у Босни и Херцеговини. Овај документ представљаће сет принципа и референци који показују вриједност квалификација и омогућиће заинтересованима да виде да ли квалификација пружа могућност за даље образовање или тржиште рада или и једно и друго. КО ће такође, омогућити упоређење квалификација из различитих области образовања (општег, стручног и високог), показује повезаност (хоризонталну и вертикалну) и јасност путева стицања квалификација. Он ће бити инструмент комуникације међу различитим дијеловима система (високо, опште средње, средње стручно образовање) и њиховим подсистемима и имати и развојну и регулаторну улогу. КО ће покривати све квалификације формално препознате у Републици Српској и поставити их у јасно дефинисане односе и структуру. Обухватиће све нивое квалификација које се могу стећи кроз све видове образовања, оспособљавања и учења и омогућиће тијесну

везу образовања са тржиштем рада. На крају, оно што је једнако важно, омогућиће упоредивост, препознатљивост и признатост домаћих квалификација ван Босне и Херцеговине. Претпоставка је да је оптимално вријеме потребно за израду КО је најмање пет година. Но, израда квалификационог оквира није привремени посао већ трајно настојање увезивања свијета образовања са свијетом рада, метода учења са стеченим знањем и оцјењивања студената са реалним постигнућима сваког од њих. Стога не треба тежити завршетку овог посла, већ што скоријем отпочињању ове активности коју су већ отпочеле све државе у региону.

Предузеће се активности усмјерене на јачање процеса интернационализације високог образовања, а посебно на повећању међународне мобилности студената и академског особља. Подстицаће се високошколске установе из Републике Српске да успостављају сарадњу са акредитованим европским и свјетским универзитетима што ће допринијети интернационализацији високог образовања као једног од најважнијих механизма побољшања укупног квалитета образовног процеса. Наставиће се суфинансирати међународна размјена студената и академског особља, при чему ћемо посебну пажњу посветити учешћу академског особља у програмима међународне размјене и сарадње, прије свега, младих научних радника који ће своју научнонаставну и каријеру истраживача наставити на универзитетима у Републици Српској.

Наставиће се са стипендирањем студената сва три циклуса студија који студирају на високошколским установама у Републици и иностранству. Такође, наставиће се са исплатом средстава намијењених за подстицање студената који се школују за дефицитарна занимања. Наставиће се унапређевање студентског стандарда тако што ће се већ од наредне године потпуно опремити нови објекти студентских домова у Бањој Луци, у којем ће бити смјештено још 280 студента, Фочи, чији је смјештајни капацитет 346 кревета и Палама у које ће бити смјештено још 590 студента. Такође, наставиће се са суфинансирањем програма и пројеката студентских организација. С циљем унапређивања студентског стандарда, радиће се на стварању услова за функционисање студентских задруга.

Суштинска повезаност образовања, истраживања и иновација, и политике Владе у овој области, огледају се кроз Стратегију научног и технолошког развоја Републике Српске за период 2012–2016. година, тако да ће се у 2016. години приступити изради новог стратешког документа. Уједно, радиће се и на побољшању наставно-научних компетенција академског особља и унапређивању система вредновања научноистраживачког рада на високошколским установама; наставиће се рад на унапређењу науке, те развоју евалуације и библиометријских показатеља научноистраживачког рада у Републици Српској (сцијентометријом); обезбиједити подршку истраживачким пројектима и пројектима развоја технологија који стварају предуслове за сарадњу са пословним сектором; наставити активности на успостављању иновационог система Републике Српске; радити на уједначавању критерија за избор у звања на високошколским установама у Републици Српској, те усаглашавању критеријума за изборе у научно-наставна и научна звања; те јачању капацитета Агенције за информационо друштво Републике Српске, ЈУ „Академска и истраживачка мрежа Републике Српске – SARNET“, те ЈУ „Андрићев институт“ Вишеград. Када је ријеч о Фонду др Милан Јелић, наставиће се изградњу регионалних Центара за информисање, савјетовање и обуку младих (ЦИСО центара) при Заводу за запошљавање Републике Српске као ресурсних центара стипендиста, јачати сарадњу са привредним сектором у смислу повезивања стипендиста са адекватним приликама за стручно усавршавање и запошљавање, наставити промоцију остварених резултата и повезивање суфинансираних студената на престижним универзитетима са институцијама из Републике Српске и другим заинтересованим студентима, те развијати сарадњу са Фондом за младе таленте „Доситеј“ из Републике Србије и Центром за каријерно савјетовање и вођење младих талената Републике Србије.

4.2. ФИСКАЛНА ОДРЖИВОСТ

Важан циљ у политикама јавних финансија је временско реструктурисање јавног и укупног дуга на средњорочној и дугорочној основи, због чега ће примарни интерес и напор бити уложени да се годишњи анuitети отплате у наредним годинама репрограмирају, средњорочним и дугорочним задуживањем, под повољним условима. Такође, код даљих одлука о задуживању за развојне потребе, биће одређени дугорочни приоритети Републике и избор оптималних пројеката с аспекта друштвене оправданости и развојних ефеката.

Фискална одрживост засниваће се на следећим реформским областима:

- 1. фискална консолидација и**
- 2. реформа јавног сектора.**

4.2.1. Фискална консолидација

Спровођење фискалне консолидације довешће до постепеног смањења буџетског дефицита, те омогућити средњорочно смањење учешћа јавног и укупног дуга у бруто домаћем производу Републике Српске. На тај начин, фискална консолидација има за циљ да обезбиједи стабилно макроекономско окружење, те стабилан, позитиван реални раст у средњем и дугом року, спроводећи истовремено више структуралних реформи, првенствено у области јавног сектора. Фискална консолидација биће спроведена смањењем јавне потрошње, те повећањем јавних прихода, кроз повећање прихода од пореза на потрошњу, проширењем пореске основице, смањењем сиве економије, те унапређењем рада пореских управа. Смањење јавне потрошње највећим дијелом ће бити резултат спровођења реформе јавне управе, те веће фискалне одговорности. Посебна пажња биће посвећена строгим контролама запошљавања и укупног фонда плата у јавном сектору, до чијег повећања неће доћи без обзира на раст прихода.

Спровођењем **Закона о фискалној одговорности у Републици Српској**, који је усвојен у 2015. години, значајно ће се унаприједити фискална одговорност и дисциплина за трошење јавних средстава у буџетском систему Републике Српске, односно на републичком нивоу, али и на нивоу јединица локалне самоуправе и ванбуџетских фондова. Првенствени циљ је да сви субјекти буџетског система Републике Српске искажу укупне неизмирене обавезе, донесу реалне планове за њихово измирење у наредном периоду, те да се онемогући стварање обавеза изнад нивоа дефинисаних буџетима. На тај начин, остварене уштеде у јавној потрошњи биће могуће усмјерити на капиталну потрошњу. Уједно, у циљу што ефикасније и ефективније примјене Закона о фискалној одговорности у Републици Српској, прилагодиће се и друга законска рјешења, уколико се за то укаже потреба, да би се фискална одговорност и дисциплина додатно оснажила.

Једна од најнегативнијих појава у сваком друштву и економији, па тако и у Републици Српској је сива економија, која значајно погоршава фискалну одрживост. Односно, сива економија је вишеструко и из неколико аспеката негативна појава која умногоме спречава квалитетан економски напредак, стварањем прије свега нелојалне конкуренције, смањењем прихода буџета и ванбуџетских фондова, онемогућавањем запослених у сивој зони да остваре своја права из социјалних осигурања. Према томе, један од основних циљева Владе Републике Српске у наредном периоду, на путу остваривања фискалне одрживости, односно фискалне консолидације, јесте сузбијање и спречавање сиве економије.

С тим у вези, предложени Закон о измјенама и допунама **Закона о пореском поступку** је дио сета закона којима се спроводи даља реформа привредног система у Републици Српској са првенственим циљем сузбијања сиве економије. Унапређивање

контролних инспекцијских поступака, повећање ефикасности инспекцијских органа су дио ове реформе, а што се постиже, прије свега стварањем адекватног правног оквира са подлогом у предложеним текстовима закона, за спровођење посебних инспекцијских контрола и репресивним мјерама за утврђивање кршења прописа у вези са регистрацијом пословне дјелатности у форми предузетника, привредног друштва или установе, као и прописа у вези са регистрацијом обвезника доприноса у Јединственом систему регистрације, контроле и наплате доприноса. Наиме, сетом закона у овом дијелу реформе, предложено је да све инспекције у Републици Српској имају надлежност у надзору одредаба које уређују обавезну регистрацију правне форме за обављање одређене дјелатности, и такође, да све инспекције у Републици Српској имају надлежност у надзору одредбе овог закона којим је прописана обавеза регистрације обвезника доприноса у Јединственом систему регистрације, контроле и наплате доприноса. Овакво или врло слично рјешење имају и земље у окружењу, и требало би да прије свега има превентивно дејство, а посљедишно и репресивно јер за кршење предметних одредаба о регистрацији пословања, том субјекту ће бити изречена мјера забране обављања дјелатности и запечаћен објект у којем се та дјелатност вршила, а у случају кршења одредаба о регистрацији обвезника доприноса (радника) прво ће бити изречена новчана казна, а у случају поновљеног прекршаја и том субјекту ће бити изречена мјера забране обављања дјелатности. Предложеним законом се дакле, са циљем сузбијања сиве економије, ствара правни оквир за спровођење надзора и изрицање мјере забране обављања дјелатности оном физичком или правном лицу, предузетнику или установи која као послодавац није регистровала радника (обвезника доприноса) у Јединственом систему регистрације, контроле и наплате доприноса, те се даје у надлежност и другим инспекцијама да врше овај надзор.

Према томе, у 2016. години наставиће се рад на **унапређивању рада свих контролних органа** у Републици Српској, а истовремено ће се посебна пажња посветити **реформи инспекцијских служби** у свим областима. С тим у вези, Приједлогом закона о измјенама и допунама **Закона о инспекцијама у Републици Српској** врши се редефинисање овлашћења инспектора у циљу постизања ефикаснијег механизма за обезбјеђивање поштовања прописа, тако да се, између осталог, редефинишу овлашћења инспектора Републичке управе за инспекцијске послове, као и инспектора у јединицама локалне самоуправе у погледу овлашћења да, независно од врсте дјелатности и од надлежности инспектора, сви инспектори, тј. сва инспекцијска звања предвиђена важећим Законом о инспекцијама у Републици Српској, буду овлаштени за вршење инспекцијског надзора над поштовањем одредаба о регистрацији субјеката за обављање одређене дјелатности, као и контроле пријава радника на обавезне видове осигурања. Поред инспектора Републичке управе за инспекцијске послове и инспектора који послове инспекцијског надзора обављају на нивоу јединица локалне самоуправе као повјерене послове, надзор над примјеном одредаба о регистрацији субјеката за обављање одређене дјелатности у складу са посебним прописима, вршиће и инспектори Пореске управе, као и инспектори Републичке управе за игре на срећу. Надзор над примјеном одредаба о регистрацији обвезника доприноса у Јединственом систему регистрације, контроле и наплате доприноса сви инспектори који контролишу наведену област, врше у складу са законом којим се уређује порески поступак, док ће сви овлаштени инспектори надзор над поштовањем одредаба о регистрацији субјеката за обављање одређене дјелатности у складу са посебним прописима, вршити на основу овлашћења која прописује овај закон.

Законом о систему унутрашњих финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске уредиће се систем унутрашњих финансијских контрола у јавном сектору, који обухвата финансијско управљање и контролу и интерну ревизију, утврђује методологија и стандарди и друга питања од значаја за успостављање, развој и спровођење система унутрашњих финансијских контрола у јавном сектору. На тај начин, уз Закон о фискалној

одговорности у Републици Српској биће заокружен систем који ће омогућити значајно побољшање фискалне дисциплине и одговорности у Републици Српској.

У области **финансијског извјештавања** у 2016. години радиће се на даљем унапређивању система извјештавања кроз активности усмјерене на развој статистичких основа финансијског извјештавања усаглашених са међународно признатим стандардима макроекономских статистичких система, повећању ефикасности, обухватности и транспарентности консолидованих финансијских извјештаја корисника буџета, те контролираних јединица јавног сектора. Са циљем стратешког уређења области **рачуноводства и ревизије** биће донесени стратешки документ даљег развоја и унапређивања рачуноводствене и ревизорске професије у Републици Српској. Такође, спроводиће се и активности усмјерене на: унапређење финансијског извјештавања за мала и средња предузећа; унапређење система контроле квалитета и јавног надзора друштава за ревизију и овлашћених ревизора; даље унапређење система финансијског извјештавања у јавном сектору, са посебним акцентом на развоју статистичких основа финансијског извјештавања, усаглашених са релевантним међународним стандардима макроекономских статистичких система; те повећању функционалности јединственог регистра финансијских извјештаја.

4.2.2. Реформа јавног сектора

Реформа јавног сектора је један од кључних приоритета за успостављање фискалне консолидације и осигурање фискалне одрживости. С тим у вези, реформа јавног сектора биће спроводена паралелно са реформама у економском систему, уз очување социјалне сигурности свих категорија становништва Републике Српске, осигуравајући оснаживање владавине права. Посебна пажња у 2016. години биће посвећена реформи здравственог сектора, успостављању новог регулаторног оквира у банкарском сектору, те реструктурирању Жељезница Републике Српске, реализацији Програма за успостављање рационалне и ефикасне функције Јавне установе „Воде Српске“ и редифинисању организационо-економске и кадровске позиције ЈПШ „Шуме Републике Српске“.

Реформа јавне управе и локалне самоуправе

Реформа републичке управе у Републици Српској биће настављена у 2016. години у циљу побољшања ефикасности и транспарентности управе, као и побољшања професионалности запослених. У том циљу, биће израђен документ који ће представљати оквир дјеловања институција укључених у процес реформе јавне управе у наредном периоду, донесени закони и подзаконски акти којим ће се омогућити ефикасније и брже спровођење реформе. Биће донесен Закон о државним службеницима којим ће на нови начин бити дефинисана радна мјеста руководећих државних службеника, државних службеника и намјештеника, створени предуслови за већу мобилност запослених при попуњавању упражњених радних мјеста и друго. Подзаконским актима биће извршена анализа, аналитичка процјена, градација и опис послова сваког радног мјеста у републичкој управи, што ће довести до правичног вредновања сваког радног мјеста. Влада и републички органи управе ће својом организацијом бити у директној вези са реформским процесима.

У 2016. години приступиће се доношењу и новог Закона о локалној самоуправи и Закона о службеницима и намјештеницима у органима јединица локалне самоуправе, који ће бити основ за израду новог стратешког развојног документа у области локалне самоуправе у Републици Српској. Наведеним законима уредиће се, између осталог, критеријуми за одређивање броја запослених у општинским, односно градским управама, те утврдити начела

за њихову унутрашњу организацију. Створиће се претпоставке за јачање сарадње јединица локалне самоуправе, а што је важна претпоставка за рационализацију трошкова. Новом Стратегијом развоја локалне самоуправе и територијалне организације дефинисаће се правци развоја локалне самоуправе и територијалне реорганизације у Републици Српској за период 2017. – 2022. година. Стратегија наставља одређивање за развој вишетипског концепта локалне самоуправе, у којем ће градови имати развијеније и додатне, повјерене надлежности, попут одлучивања о имовинско-правним пословима у првом степену, док ће мале локалне заједнице имати мање надлежности, за задовољење основних потреба грађана у локалној заједници. Размотриће се и други елементи могуће функционалне децентрализације и повјеравања одређених послова Републике свим или највишим облицима локалне самоуправе у систему вишетипских заједница. Такође, развиће се и критерији за даљи развој територијалне организације, оснивање и укидање локалних заједница. Такође, почетком 2016. године донијеће се Стратегије обуке за запослене у јединицама локалне самоуправе у Републици Српској који обухвата период од 2016. до 2020. године. Општи циљ Стратегије је успостављање одрживог и функционалног система обуке који ће службеницима у општинама и градовима бити квалитетан извор знања и стицања вјештина потребних за развој високопрофесионалне, одговорне и ефикасне локалне самоуправе у Републици Српској.

Реформа јавних предузећа

У сарадњи са Инвестиционо-развојном банком Републике Српске урадиће се **анализа одрживости предузећа у државном власништву**, те предложити мјере за санацију одрживих и ликвидацију неодрживих предузећа. Уједно, радиће се измјена прописа којим се уређује рад јавних предузећа, ради постизања веће дисциплине у јавним предузећима и њихове веће ефикасности у раду.

Реструктурирање Жељезница Републике Српске представља један од приоритета Владе Републике Српске у 2016. години. Жељезнице Републике имају мноштво специфичности, које их издвајају и условљавају посебан, јединствен приступ процесу реструктурирања. Организација и функционисање Жељезница Републике Српске је нормативно уређена првенствено Законом о жељезницама Републике Српске. Међутим, на пословање овог предузећа утичу и други законски акти Републике Српске и БиХ (Закон о јавним предузећима, Закон о привредним друштвима, и други), бројни подзаконски акти (уредбе, одлуке и други подзаконски акти), правилници из области жељезничког саобраћаја, колективни уговори (Општи, Грански и Колективни уговор Жељезница Републике Српске), те Статут Друштва, као његов највиши нормативни акт. Поред тога, ова област подлијеже и прописима и директивама међународне заједнице (прописима ЕУ, УИЦ, СИТ, ФТЕ и др.). С тим у вези, програм реструктурирања подразумијева укупно прилагођавање условима пословања, што ће бити веома специфично и захтијева веома детаљна и високософистицирана знања из свих наведених области, те ће се заједнички, у сарадњи са експертима Свјетске банке покушати изнаћи најбољи модел. Резултати имплементације предложених мјера и активности реструктурирања треба да буду видљиви кроз јачање оперативних и финансијских капацитета Жељезница, у смислу стабилизације основног пословања, али и кроз успостављање квалитетног жељезничког система у Републици Српској, који не заостаје за најбољим праксама развијених земаља. Ови резултати би, кроз оптимизацију прихода и расхода, обезбиједили будућу профитабилност Жељезница Републике Српске.

Даље улагање Републике у предузеће Жељезнице Републике Српске, како путем годишњих субвенција, тако и путем сервисирања кредитних обавеза и јавних инвестиција у Жељезнице, мора резултовати у промјени власничке структуре, с обзиром да је Република

једини акционар који стално и у високим износима субвенционише или инвестира, и што се коначно мора одразити и у промјени власничке структуре Жељезница, односно валоризовању и повећању власничког удјела Републике.

У 2016. години ће се наставити са реализацијом **Програма за успостављање рационалне и ефикасне функције Јавне установе „Воде Српске“**. Да би се у наредном периоду ефикасније управљало водама у Републици Српској, неопходно је унаприједити облике организације управљања сектором вода, заступајући принципе и стратешке одреднице јачања постојеће институције. Посебна пажња мора се посветити јачању потенцијала и ресурса сектора вода у погледу извршења примарног задатка који се односи на припрему планова управљања водама, заштиту од штетног дјеловања вода, кориштењу вода и заштити вода.

Рedefинисање организационо-економске и кадровске позиције ЈПШ „Шуме Републике Српске“ биће настављено у 2016. години. Односно, спровешће се реорганизовање ЈПШ „Шуме Републике Српске“ у складу са Законом о јавним предузећима и донијети нови статут предузећа, Израдити Правилник о организацији и систематизацији радних мјеста у ЈПШ „Шуме Републике Српске“, те усвојити измјене Закона о шумама. Доношењем нових подзаконских аката, квалитетније ћемо уредити односе између шумарства и прераде дрвета. Наставићемо активности на изради нових сортиментних таблица, као базног обрачунског основа у шумарству, као и осталих нормативних аката везаних за област производње (техничко-технолошке типизације терена, оптимални нормативи), уз активности на изради мастер плана изградње шумских камионских путева, биће заокружен процес реорганизације шумског сектора Републике Српске.

Реформа здравственог сектора

С циљем увођења трезорског система пословања у здравствени систем Републике Српске, односно у све јавне здравствене установе и Фонд здравственог осигурања Републике Српске, као претходну мјеру, биће извршене **анализе дуговања здравственог система**, односно домова здравља, те болничког сектора, како би се јасно утврдили износи обавеза, те предложио модел за њихово рјешење. Партнер у цјелокупној и свеобухватној реформи здравственог сектора биће експерти из Свјетске банке.

Други корак у реформи здравственог система, који ће помоћи да се успостави систем пуне одговорности и фискалне дисциплине у све установе здравственог система представљаће **увођење трезорског система пословања**, који ће се реализовати у двије фазе. Прво ће бити уведен терзорски систем пословања у домове здравља, на начин да јединице локалне самоуправе, као оснивачи домова здравља у потпуности преузму одговорност и за управљање и фискалну дисциплину домова здравља, док ће у другој фази у трезорски систем бити укључен секундарни и терцијарни ниво здравствене заштите, те Фонд здравственог осигурања Републике Српске. Намјера је да се прва фаза заврши до краја првог квартала 2016. године, а реализација друге фазе ће бити завршена до краја 2016. године.

На тај начин, створили бисмо простор да се, уз експертску помоћ стручњака из Свјетске банке пронађу **нови модели и извори финансирања здравственог сектора**, те **нормирање мреже здравствених установа**, што је такође планирано започети у 2016. години, те на тај начин припремити све активности за успјешну реализацију комплетне реформе здравственог система до краја 2017. године.

Када је ријеч о законској регулативи, у 2016. години биће донесен **Закон о измјенама и допунама закона о здравственом осигурању**. Неопходно је извршити модернизацију и прилагођавање закона како садашњим условима у Републици Српској, тако и прилагођавање са прописима из окружења. Такође, значајну улогу ће имати и сагледавање могућности за

увођењем додатног осигурања, као и расположење осигуравајућих кућа за улазак на тржиште здравственог осигурања у Републици Српској.

У циљу обезбјеђења додатних средстава за финансирање здравствене заштите, Влада Републике Српске је упутила иницијативу за **издвајање дијела средстава из акциза на дуван и алкохол**, као штетне производе који вишеструко повећавају ризик здравственог осигурања (због чешћег оболијевања оних који их конзумирају), и на томе ће се инсистирати и у 2016. години, јер је доношење наведених законских рјешења у надлежности заједничких институција БиХ.

Поред наведеног, приступиће се **доношењу и новог или измјенама и допунама Закона о здравственим коморама**.

Реформа финансијског сектора

Један од основних проблема **банкарског сектора** јесте високо учешће некавалитетних кредита у укупним кредитима банака Републике Српске. Проблеми у вези са растом некавалитетних кредита и непокривени дио резерва за кредитне губитке могу у наредном периоду значајно утицати на слабљење капиталне основе банака, уколико се наставе негативни трендови у квалитету активе и погоршању наплативости кредита. У циљу додатног јачања отпорности банака и очувања квалитета њиховог пословања, у наредном периоду банке ће своје активности усмјерити на капитално јачање банака, унапређивање система управљања ризицима, а посебно кредитним и ризиком ликвидности, контролу нивоа доспјелих потраживања и некавалитетних кредита ради раног препознавања погоршања кредитног портфолиа и предузимања одговарајућих мјера за рјешавање некавалитетних кредита, те успостављање и унапређивање стрес тестова на могуће сценарије кризних ситуација и њихов утицај на пословање банке, а посебно капитал, кредитни ризик и ризик ликвидности. У оквиру својих овлашћења, Агенција за банкарство Републике Српске ће у спровођењу континуираног надзора банака посебно појачати надзор кредитног ризика, адекватности резерви за потенцијалне кредитне губитке, те адекватности капитала банака, спроводи тестирање отпорности на стрес по појединачним банкама, успостави систем раног упозорења и откривања проблема и негативних трендова у пословању банака ради превентивног дјеловања и благовременог предузимања мјера, јачати транспарентност пословања банака и других финансијских организација у циљу очувања повјерења у банкарски систем. Такође, активности Агенције треба да буду усмјерене на заштиту права и интереса корисника финансијских услуга, како кроз дјеловање Омбудсмана за банкарски систем, тако и непосредном контролом финансијских организација, у циљу даљег развоја и унапређења супервизије банкарског сектора у складу са међународним стандардима и захтјевима тржишта. У циљу постизања напријед наведеног, у 2016. години биће осавременењен законски оквир који ће построжити бонитетне захтјеве банкарског пословања, укључујући адекватнију процјену профила ризика банака, квалитетније управљање ризицима, досљедну примјену стандарда корпоративног управљања, као и унаприједити надзорну функцију Агенције за банкарство Републике Српске увођењем додатних мјера ране интервенције, развојем консолидованог надзора, те стварањем претпоставки за спровођење поступка реструктурирања банака. Према томе, у 2016. години биће донесен нови Закон о банкама Републике Српске, измијењен Закон о Агенцији за банкарство Републике Српске, у циљу усклађивања са новим Законом о банкама Републике Српске, посебно у сегменту реструктурирања банака, те Агенција за банкарство Републике Српске усвојиће Акциони план за имплементацију препорука FSAP мисије, који ће обухватати период од 2015. до 2017. године.

Законом о обавезним осигурањима у саобраћају, који је усвојен у септембру 2015. године, због потребе припреме друштава за осигурање за прелазак на самостално одређивање

адекватне премије засноване на процјени ризика које покрива осигурање од аутоодговорности, као предуслов обезбјеђења системске стабилности сектора осигурања, утврђена је постепена и фазна дерегулација, тј. либерализација цијена осигурања од аутоодговорности у периоду од осам година. С тим у вези, активности у 2016. години односе се на доношење акта од Агенције за осигурање Републике Српске којим ће прописати смјернице које су друштва за осигурање дужна примјењивати у израчунавању сопствене тарифе премија (период дјелимичне либерализације), а уједно ће припремити и план доношења осталих аката у циљу припреме тржишта за либерализацију и методологије надзора.

Такође, ради унапређивања законског оквира и даљег усклађивања са директивама Европске уније у области посредовања у осигурању, у 2016. години приступићемо доношењу новог закона или измјенама и допунама **Закона о посредовању у осигурању**. Даље, приступићемо и припремним активностима за **осавремењавање законског оквира који регулише пословање и надзор друштава за осигурање**, а који ће бити заснован на прихватљивим препорукама FSAP мисије и потребом за унапређивање регулације ове области коју је Агенција за осигурање Републике Српске идентификовала при обављању послова надзора над друштвима за осигурање, са посебним акцентом на анализу статуса средстава за покриће техничких и математичких резерви у циљу сагледавања оправданости за утврђивање привилегованог статуса тих средстава.

У циљу отклањања недостатака у досадашњој пракси пословања инвестиционих фондова, те предлагања модела преобликовања затворених инвестиционих фондова, при том не заборављајући потребу заштите интереса акционара фондова, у септембру 2015. године усвојен је Закон о измјенама и допунама Закона о инвестиционим фондовима. Остављен је рок од три године од дана ступања на снагу Закона за обавезно преобликовање затворених инвестиционих фондова, који су настали у процесу трансформације приватизационих инвестиционих фондова, како би се друштвима за управљање, имајући у виду структуру портфеља затворених инвестиционих фондова, дало довољно времена да обезбиједи неопходну ликвидност портфеља према пројектованој динамици. Нови режим рада инвестиционих фондова након преобликовања требао би да доведе до активније улоге фондова на тржишту хартија од вриједности кроз реструктурирање портфеља, те усклађивања њиховог пословања са правилима пословања ових врста финансијских посредника на развијеним тржиштима. Такође, процјена је да би нови режим рада могао довести до спајања одређеног броја друштава за управљање ради економичнијег пословања и квалитетнијег пружања услуга акционарима, односно власницима удјела фондова, али и ликвидације фондова чији управљачи нису до сада обезбиједили, а неће обезбиједити ни у прелазном периоду предуслове за пословање у форми отворених инвестиционих фондова, што ће свакако бити основне активности на **тржишту капитала** у 2016. години.

Унапређивање ефикасности јавних инвестиција

Квалитет и ефикасност инвестиционе потрошње кључно утичу на остварење везе инвестиције – развој. Већи обим инвестиција не подразумеива и директно пропорционално повећање развијености, само ефективне и ефикасне јавне инвестиције допринијеће расту и развоју друштва. С тим у вези, унапређење ефикасности јавних инвестиција препознато је као операција која директно доприноси побољшању оперативног управљања и транспарентности коришћења јавних финансија. Унапријеђени систем јавних инвестиција у Републици Српској може бити од кључног значаја за повећање ефеката остварених јавним средствима осигуравајући фискалну и дужничку одрживост. Реформски модел унапређивања јавних инвестиција у Републици Српској биће заснован на два стуба: Оправдан одабир јавних инвестиција, прије свега на критеријумима – друштвена корисност и економска

рентабилност, те квалитетније управљање јавним инвестицијама и модел/инструмент ефикасне реализације јавних инвестиција. Унапређивање ефикасности система јавних инвестиција у Републици Српској биће извршен у двије фазе: хоризонтална хармонизација правила на републичком нивоу, те вертикална координација са општинама и градовима.

Поред тога, биће предложено и увођење законске обавезе израде Програма јавних инвестиција и за јединице локалне самоуправе, те покренути преговори у вези са измјенама Закона о јавно-приватном партнерству, у консултацијама са Савезом општина и градова.

4.3. СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ

Социјална сигурност биће обезбијеђена кроз политике у сљедећим областима:

- 1. пензијско-инвалидско осигурање,**
- 2. борачко-инвалидска заштита,**
- 3. социјална заштита**
- 4. област расељених лица,**
- 5. област породице, младих и спорта и**
- 6. област културе.**

Обезбјеђујући социјалну сигурност, Влада Републике Српске жели да позиционира Републику Српску као модерно и пажљиво друштво, које брине за оне који се не могу сами бринути о себи, али истовремено не реметећи односе у економији, који морају бити фискално одрживи. На тај начин, дугорочно ће се радити на побољшању циљаних социјалних давања, кроз политике и мјере које ће социјалну сигурност учинити ефикаснијом, ефективнијом и правичнијом, постављајући ју на стабилне финансијске основе.

Политике у области породице, омладине и спорта имају за циљ да истакну важност улоге младих у свим аспектима друштвеног живота у Републици Српској, а политике у области културе да истакну особености културног живота Републике Српске, а све у складу са тренутним могућностима Републике.

Управо због тога, акценат свих наших политика и јесте на привреди, привредном амбијенту и фискалној консолидацији, преко чега ће се из године у годину стварати стабилни и реални извори за политике у области социјалне сигурности, омладине, као и области културе.

Политике у области пензијског и инвалидског осигурања

Иако су реформе пензијског система из 2000. и 2011. године поштриле услове за остваривање права на старосну пензију, оне су имале позитивне ефекте у смислу успоравања раста броја корисника права, али ипак, основни индикатор система, однос броја осигураника и броја корисника права, из године у годину има негативан тренд, што је посљедица сталног повећања броја корисника права и стагнације односно смањења броја осигураника. Ипак, позитивни трендови забиљежени су у структури пензија, у смислу да се повећава проценат корисника старосне пензије у укупном броју корисника и смањењу проценат корисника инвалидске пензије. Позитиван тренд уочава се и у смањењу броја признатих права у једној години. Такође, као позитиван тренд за систем треба нагласити да се постепено повећава ефективна старост корисника старосне пензије у моменту остваривања права. Имајући изнесено у виду, може се констатовати да постоји више трендова који су позитивни за систем пензијског и инвалидског осигурања, али да најважнији индикатор система, тј. однос броја осигураника према броју корисника има негативан тренд и да ће, уколико се у наредном периоду не побољша, дугорочно негативно утицати на стабилност система. С тим

у вези, већ од 2016. године потребно је **испитати потребу за реформом параметара пензијског система**, да би се благовремено могло реаговати и обезбиједити његова одрживост.

У циљу обезбјеђења редовности исплате пензија, већ су усвојене измјене и допуне Закона о пензијском и инвалидском осигурању, Закона о буџетском систему, Закона о трезору и Закона о доприносима, чији је основни циљ **увођење Фонда ПИО Републике Српске у систем трезорског пословања од 1. јануара 2016. године**. Суштина промјене јесте да се приходи и расходи који се односе на исплате пензија и функционално пословање Фонда ПИО у цијелости укључе у буџет Републике Српске и да се тиме постигне додатна сигурност у благовременом обезбјеђењу средстава за исплату пензија.

Такође, у складу са обавезама из Реформске агенде, у 2016. години **израдиће се шеме за добровољно пензионисање**, а уједно и приступити **оснивању првог добровољног пензијског фонда**.

Политике у области борачко-инвалидске заштите

У плану је доношење нове Уредбе о **стамбеном збрињавању породица погинулих бораца и РВИ Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске за период 2016–2018. година**, која има за циљ стамбено збрињавање породица погинулих бораца и РВИ I до IV категорије који се из било којег оправданог разлога нису пријавили на стамбено збрињавање у оквиру Пројекта 2008–2010.

Политике социјалне заштите

У 2016. години водићемо активности побољшања социјалне заштите у смислу да помоћ добијају најсиромашнији и онима којима је најпотребније, кроз сљедеће: Испитивање ефикаснијих модела одрживости установа социјалне заштите чији је основач Влада и буџетирања, анализа функционалности Закона о социјалној заштити, анализа задовољства корисника, измјене и допуне Закона о социјалној заштити, успостављање и континуирано кориштење Сотак базе, иницирање боље примјене постојећих неискориштених законских модела (центри за помоћ у кући, дневни центри и унапређивање хранитељства) за остваривање основних права из Закона, иницирање измјене Закона о пензијско-инвалидском осигурању, доношење стратегије унапређивања социјалне заштите дјеце без родитељског старања, анализа и израда нове стратегије унапређивања друштвеног положаја лица са инвалидитетом, анализа и израда стратегије за унапређивање здравља и социјалне заштите старих људи, те кроз ефикаснију распојелу лутријских средстава за пројектне и програмске активности унапређења социјалне заштите. На тај начин ће бити обезбијеђено побољшање циљане социјалне заштите, кроз боље циљање приоритених група и најугроженијих становника Републике Српске, већу контролу социјалних давања.

Политике у области расељених лица

Као и претходних година, и у 2016. години, а у циљу остваривања политика у области расељених лица, повратника и избјеглица, планирано је сљедеће: наставиће се обезбјеђивати здравствена заштита за расељена лица и повратнике која немају ову заштиту по другим основама; наставиће се обезбјеђивати алтернативни смјештај лицима без смјештаја из реда расељених лица и избјеглица; наставиће се обнова и реконструкција уништених стамбених јединица кроз сљедеће врсте помоћи: санација-изградња стамбених јединица по систему „кључ у руке“, додјела грађевинског материјала са стимулативним новчаним средствима за његову уградњу, новчана помоћ за уградњу донираног грађевинског материјала од других донатора; наставиће се обнова и изградња комуналне и јавне инфраструктуре у циљу

одрживог повратка и стварања услова за нормалан живот у повратничким и избјегличким насељима кроз изградњу и обнову водовода, изградњу и обнову електро мреже, изградњу и обнову канализационе мреже, изградњу и обнову путне мреже и обнову јавних и вјерских објеката; наставиће се пружати помоћ кроз додјелу средстава за набавку пољопривредне механизације опреме, финансијску помоћ за мала предузећа и породични бизнис, помоћ у обнови вјерских и других јавних објеката, а у циљу побољшања услова одрживог повратка; те наставиће се активности на пружању помоћи удружењима грађана која се у свом раду баве проблемима избјеглица, расељених лица и повратника. Да би се напријед наведене активности успјешно реализовале, Влада Републике Српске ће се концентрисати на реализацију сљедећих програма, односно пројеката: Програм рјешавања проблема расељених лица, повратника и избјеглица; Пројекат реконструкције стамбеног фонда ОПЕС (Фонд за међународни развој – OFID); Пројекат обнове стамбених јединица из средстава Саудијског развојног фонда (SFD); Пројекат затварања колективних центара и алтернативних смјештаја путем осигурања јавних стамбених рјешења – СЕВ2 и Регионални Програм стамбеног збрињавања (RSP).

Политике у области породице, младих и спорта

У области **породице**, у 2016. години наставиће се да пружање заштите, помоћи и подршку жртвама насиља, у складу са Законом о заштити од насиља у породици, Стратегијом за сузбијање насиља у породици Републике Српске за период 2014–2019. година и Акционим плановима који се доносе за сваку годину имплементације Стратегије. Основни правци дјеловања биће усмјерени на обезбјеђење финансијских средстава за реализацију обавеза које произлазе из закона и повећање одговорности јединица локалне самоуправе када је у питању финансирање, евидентирање и извјештавање о насиљу у породици, те унапређење процеса евидентирања случајева насиља у породици. Такође, радиће се на побољшању квалитета породичног живота, кроз спровођење и унапређивање мјера популационе политике, те повећања материјалних мјера пронаталитетне политике, укључујући пројекат „Фонд треће и четврто дијете“, активирање локалне самоуправе на унапређењу и развоју мјера подршке породицама, те спровођење популационе едукације. Унапређење система заштите дјете од насиља, злостављања или занемаривања, промовисање и праћење конвенција које се односе на заштиту дјете, те подстицање социјалне укључености дјете, што ће бити политика Владе и у 2016. години. Влада ће последице израде неопходних анализа приступити изради законских рјешења у оквиру Пројекта под називом – Национална пензија за мајке са четворо дјете.

У области **омладине**, у 2016. години биће подржана реализација Омладинске политике Републике Српске за период 2016–2020. година, ојачани капацитети Омладинског савјета Републике Српске, радиће се на унапређењу и развоју волонтирања у Републици Српској, те реализовати програм субвенционисања каматне стопе на стамбене кредите за младе и младе брачне парове. Уједно, подржаваће се омладински пројекти и програми омладинских организација, те пројекти усмјерени на унапређивање омладинског рада дјеловања и активности. Пружиће се подршка за оснивање и развој омладинских организација у руралним срединама, кроз финансирање пројеката и мањих инвестиција у руралним срединама, те подршку за едукацију и учествовање младих на међународним манифестацијама и конференцијама битним за мобилност младих и њихов даљи развој.

У области **спорта** приоритетни задатак је доношење нових законских рјешења о спорту која треба да ријеше или помогну рјешавању проблема као што су : питање статуса спортских клубова, са разрадом рјешења која укључују приватно власништво, јавно власништво Републике или локалне заједнице, мјешовито власништво, статус удружења грађана и слично, затим питање власништва над спортским објектима или инфраструктуром, као и рјешавање питања великих дуговања спортских клубова, као предуслова даљег

опстанка и напретка спорта. Дефинисаће се и различити статуси врхунског, професионалног, аматерског или рекреативног бављења спортом. И у 2016. години, наставиће се усмјеравати активности на системско уређење спортске области, укључивање грађана Републике Српске свих узраста у спортске активности из здравствених разлога, те у сарадњи са спортским организацијама Републике Српске (савезима и клубовима) развијати регистроване спортске гране кроз реализацију редовних такмичења, те промовисати спорт кроз организацију значајних међународних спортских манифестација на територији Републике Српске и Брчко Дистрикта, али и афирмисати спорт Републике Српске на међународној сцени. Према томе, као приоритетне области у вези са подстицањем социјалне укључености и промовисање једнаких могућности у 2016. години радити на омасовљењу спорта, стварању услова за бављење спортским активностима, те на реализацији значајних масовних спортских пројеката.

Политике у области културе

У области културе, у 2016. години, извршићемо стратешко планирање активности на развоју и унапређењу области културе у Републици Српској, кроз израду Стратегије развоја културе у Републици Српској за период 2016–2020. година. По питању ЈУ СП Доња Градина, биће настављена реализација Пројекта Меморијалног центра. Она ће подразумијевати израду Главног пројекта Меморијалног центра и отпочињање радова на изградњи (прва фаза). Када је ријеч о ЈУ Археолошки музеј „Rimski municipium“ Склани, наставиће се археолошка истраживања на локалитету „Задружни дом“ (трећа фаза). Такође, наставиће се електронско умрежавање библиотека Републике Српске и изградњу јединственог библиотечно-информационог система Републике Српске на програмско-информатичкој платформи Cobiss (трећа фаза), креирањем једног централног, електронског каталога – библиографске базе података, заснованог на јединственој информатичкој технологији.

4.4. ВЛАДАВИНА ПРАВА

Владавина права и борба против организованог криминала и корупције, су основна одређивања Владе Републике Српске у области реформе правосуђа. Независност судова је основа гаранције владавине права, демократије и поштовање људских слобода. Независност судова подразумијева како неопходан квалитет судства, тако и право сваког грађанина да о његовим правима и слободама одлучује независне судије. Овај принцип заштићен је и на европском нивоу Повељом о основним правима и слободама. У том смислу, Влада Републике Српске предузима неопходне активности у циљу обезбјеђења владавине права, с циљем да очува независност, непристрасност, професионалност и ефикасност правосудних институција.

У области реформе правосуђе остварени су резултати кроз усвајање усаглашеног текста Стратегије за реформу сектора правде за период 2014–2018. година од стране Савјета министара, Владе оба ентитета и Правосудне комисије Брчко Дистрикта; те потписивање Протокола од стране министара правде свих нивоа власти уз учешће највиших представника Европске комисије по коме ће се реформа Закона о суду Босне и Херцеговине наставити по радној верзији текста које је припремило Министарство правде Републике Српске, уз Нацрт Закона о судовима Босне и Херцеговине из 2013. године. У складу са усаглашеним текстом Нацрта Закона о судовима Босне и Херцеговине, прилагодиће се и одредбе Закона о тужилаштву Босне и Херцеговине као и Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине, а извршиће се и реформа Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, уз јасно одвојен поступак избора судија од поступка избора тужиоца.

Такође, обрађен је нови Нацрт закона о сузбијању корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала којим се предвиђа оснивање Посебног одјељења тужилаштва за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала при Републичком тужилаштву Републике Српске чиме се борба против корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала диже на један виши ниво.

У циљу спровођења Стратегије и акционог плана за борбу против корупције у Републици Српској, именована је Комисија за спровођење Стратегије која је одржала своју прву конститутивну сједницу. Свим заинтересованим лицима доступна је апликација за пријаву сумње на корупцију и других неправилности у јавним институцијама, а израђен је и софтвер за извјештавање о имплементацији Стратегије и Акционог плана којим је омогућена јединствена методологија извјештавања у Републици Српској.

Уједно, усвојен је нови Закон о адвокатури Републике Српске који је утврдио обавезу Владе Републике Српске да на приједлог министра правде утврди висину награде и накнаде адвокатима за одбране по службеној дужности. Ову накнаду, до сада је утврђивала Адвокатска комора Републике Српске и стваране су озбиљне финансијске обавезе за Владу Републике Српске за обезбјеђење наведених исплата на годишњем нивоу.

И у 2016. години биће предузете све потребне активности на обезбјеђењу материјалних и кадровских претпоставки за редовно функционисање правосудних институција у Републици Српској, са посебним освртом на привредне судове, а у циљу јачања њихове независности и самосталности.

Биће интензивирани активности у оквиру Структурисаног дијалога о правосуђу између ЕУ и БиХ, а посебно у погледу реформе Суда и Тужилаштва Босне и Херцеговине, као и Високог судског и тужилачког савјета. У циљу вођења структурисаног дијалога, Влада ће посебно инсистирати на питањима стварне надлежности Суда Босне и Херцеговине у кривичним стварима те инсистирати да се она одреди само за кривична дјела происана Кривичним законом Босне и Херцеговине или неким другим законом којег је донијела Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине. Такође, умјесто Апелационог вијећа које се налази у саставу Суда Босне и Херцеговине инсистираће се на успостављању другостепеног суда чија би искључива надлежност била рјешавање о правним лијековима на првостепене одлуке Суда Босне и Херцеговине (члан 2. Протокола 7 Међународне Конвенције о заштити људских права и основних слобода из 1984). Законодавном регулативом треба обезбиједити да судови и тужилаштва Босне и Херцеговине немају било какву супремацију у односу на судове, односно, тужилаштва ентитета.

У циљу интегрисања борбе против криминала и корупције, Влада ће у 2016. години приступити изради новог Кривичног закона Републике Српске којим ће се између осталог прописивати и нова кривична дјела усаглашена са препорукама релевантних међународних тијела и конвенција и стандарда Европске уније, а посебно у циљу отварања поглавља 23. и 24. У том смислу, радиће се и на заштити лица која пријављују корупцију доношењем посебног закона.

У циљу остварења стратешког циља израженог кроз приступ правди, Влада ће радити на утврђивању нове мреже судова и одређивању њиховог почетка рада, као и утврђивање нове мреже тужилаштва, а све ради спровођења позитивних прописа. У том смислу сагледаваће се могућност за почетак рада основних судова како је и предвиђено Законом о судовима у Републици Српској као и Окружног суда у Приједору, Окружног привредног суда у Приједору, Основног суда у Козарској Дубици и Тужилаштва у Приједору, као и Посебног одјељења за борбу против организованог криминала и корупције при Републичком тужилаштву.

У 2016. години биће усвојен Акциони план за превенцију и борбу против тероризма у складу са Стратегијом за борбу против тероризма у БиХ за период 2015–2020. година.

Уједно, израдиће се Акциони план Министарства унутрашњих послова Републике Српске за борбу против организованог криминалитета за период 2017–2019. година (усклађивање са европским стандардима, јачање капацитета за борбу против организованог криминалитета и др.). Такође, Усвајањем Стратегије сајбер безбједности Републике Српске за период 2016–2019. година, биће створен стратешки оквир за борбу против високотехнолошког криминалитета, а у циљу одржавања стабилног безбједносног амбијента.

4.5. ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

Европске интеграције и даље су наше приоритетно опредјељење и, у том смислу, у 2016. години ће бити настављено јачање институционалних и кадровских капацитета за спровођење обавеза из процеса придруживања Европској унији и постепено усклађивање законодавства Републике Српске са прописима Европске уније, али и реализацију мјера дефинисаних Реформском агендом за период 2016–2018. година и Акционим планом Републике Српске који су усаглашени са Европском унијом и међународним финансијским институцијама.

И даље ће се инсистирати на примјени механизма координације процеса европских интеграција у БиХ, у складу са рјешењима и принципима договореним 2013. године, који су потврђени од стране Владе Републике Српске закључком број: 04/1-012-2-1082/13 од 23. маја 2013. године и закључцима Народне скупштине Републике Српске број: 01-2114/13 од 4. октобра 2013. године и број: 02/1-021-173/15 од 11. фебруара 2015. године, те заступати концепт координације процеса европских интеграција у БиХ у којем ће сваки ниво власти у БиХ располагати својим уставним капацитетом и у складу с тим извршавати европске обавезе. Када је у питању примјена одлуке Суда правде у Стразбуру у предмету Сејдић–Финци против БиХ и у наредном периоду заступаће се рјешење које је већ одавно утврдила Народна скупштина Републике Српске.

Биће настављено остваривање сарадње са институцијама БиХ у спровођењу обавеза које проистичу из Споразума о стабилизацији и придруживања, која ће се у свему одвијати у складу са Одлуком о остваривању координације републичких органа управе у спровођењу активности у области европских интеграција и међународне сарадње („Службени гласник Републике Српске“, број 47/13) и уз пуно поштовање усаглашеног механизма координације у области европских интеграција у БиХ, чији је циљ да одговори потребама функционалног, системског и организованог дјеловања свих нивоа власти у БиХ у процесу придруживања ЕУ, у складу са уставним надлежностима.

Спроводиће се активно учествовање у раду заједничких радних тијела за праћење процеса стабилизације и придруживања и реализације обавеза дефинисаних Споразумом о стабилизацији и придруживања између ЕУ и БиХ, састављених од представника ЕУ и институција у БиХ, као и свим облицима извјештавања Европске комисије о оствареном напретку надлежних институција Републике Српске и даљем испуњавању утврђених обавеза.

У 2016. години биће настављене активности на постепеном усклађивању законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ у складу са Одлуком о поступку усклађивања законодавства Републике Српске са правном тековином Европске уније и правним актима Савјета Европе („Службени гласник Републике Српске“, бр. 46/11, 1/14 и 95/14). Као и протеклих година, биће донесен нови годишњи Акциони план усклађивања законодавства Републике Српске са правном тековином ЕУ и правним актима Савјета Европе за 2016. годину. Такође, у циљу континуираног јачања капацитета институција Републике Српске, наставиће се са координацијом и организацијом обука државних службеника у области европских интеграција.

Додатно, институције Републике Српске ће наставити активности везане за програмирање и кориштење средстава претприступне помоћи Европске уније (IPA) као и програм Финансијског оквира за Западни Балкан (WBIF), водећи рачуна о поштовању надлежности институција Републике Српске као и о одговарајућој заступљености интереса Републике Српске у областима на које се активности односе.

Влада Републике Српске и у наредном периоду остаје опредјељена за **унапређивање регионалне и међурегионалне**, али и свих других облика међународне сарадње. Потреба успостављања боље и ефикасније међусобне сарадње произлази из објективне упућености на сусједне и друге европске земље, посебно имајући у виду неопходност регулисања све већег броја социјалних и економских питања на регионалном и међународном нивоу, затим потребу развоја инфраструктуре и бољег кориштења заједничких ресурса, даље либерализације трговине и друго. Регионална сарадња представља и значајан сегмент европског интеграционог процеса, те је тиме неопходно њено даље јачање. Стога ће се путем мреже представништава Републике Српске у иностранству, успостављањем партнерских односа, потписивањем и реализацијом споразума о сарадњи са другим регијама, те спровођењем заједничких пројеката и активности, наставити јачање сарадње са институцијама, међународним организацијама, пословним и академским заједницама и другим субјектима у иностранству, а у складу са потребама и интересима Републике Српске. Даље интензивирање сарадње са Републиком Србијом остаје у врху приоритета, како у области економије и привреде, тако и у свим другим областима од заједничког интереса.

Пројекат „Подриње“ реализује се на основу потписаног Протокола о сарадњи Влада Републике Српске и Републике Србије и Платформе за разраду и реализацију пројекта Подриње и представља значајан заједнички пројекат чији је основни циљ економски и друштвени развој овог подручја и унапређење међусобне сарадње у приоритетним областима, као што су инфраструктура, пољопривреда, туризам, мала и средња предузећа, енергетика, заштита животне средине, здравство, култура, али и друге области од обостраног интереса. Пројектом је тренутно обухваћена 31 општина, које се налазе у ширем подручју слива ријеке Дрине, из Српске – 15 општина и Србије – 16 општина, те двије подручне привредне коморе из Републике Српске и три регионалне привредне коморе из Србије. Учешће у овом пројекту отворено је и за друге општине и организације. Као резултат снимљеног стања и непосредног контакта са општинама из Републике Српске и Републике Србије са подручја Подриња израђен је документ Програм развоја Подриња, у склопу израде студије „Сличности и комплементарности привредне структуре Републике Српске и Републике Србије као основе јачања економске сарадње“. Предметни документ разматран је на конститутивним сједницама Радне групе за реализацију пројекта „Подриње“ и Савјета корисника, након чега је усвојен на Одбору за управљање пројектом (чине га ресорни министри надлежни за приоритетне области), на заједничкој сједници двију влада, 26. јуна 2015. године. Такође, на поменутиим сједницама тијела за реализацију пројекта усвојени су закључци, којима је, између осталог, предвиђено да Радна група изради Акциони план за имплементацију Програма развоја Подриња за сваку појединачну област (осу дјеловања – укупно седам), чија је израда у току. С тим у вези, планирано је да реализација Програма развоја Подриња отпочне у 2016. години.

5. РЕАЛИЗАЦИЈА ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ

Мјере дефинисане у овој економској политици усклађене су са Буџетом Републике Српске за 2016. годину и другим изворима финансирања, којим се обезбјеђују средства за њихову реализацију, те стратешким документима Републике Српске. Економска политика ће бити и основа за планирање рада свих органа и организација, а њихови резултати ће се оцјењивати у складу са овим документом.

Након усвајања Економске политике Републике Српске за 2016. годину, Влада Републике Српске ће усвојити Акциони план за реализацију Економске политике Републике Српске за 2016. годину, у коме ће бити јасно дефинисане све активности, носиоци активности и рокови за њихову реализацију, а његово извршавање разматраће Влада Републике Српске најмање два пута годишње. Сва министарства ће у најкраћем року, на основу Економске политике и Акционог плана сачинити своје планове рада за 2016. годину.